

ILUSTROVAL JÁN DRESSLER

Odkedy kvitnú modré nevädze

ELENA ČEPČEKOVÁ

V jednej ďalekej krajine žil kráľ, ktorý mal prenáramne rozmarnú dcéru. Taká bola rozmarná, že odopierala aj šaty nosiť z hodvá-

bu. Devy z celého kráľovstva museli pre ňu zhotovovať šaty raz z kvetných lupienkov, raz z rybacích šupiniek a inokedy zasa z bieleho chmýria. Stoj čo stoj chcela mať vždy niečo iné ako ostatné princezné. Kráľovský dvor i s kráľom denne trpeli strachom, čo si zasa vymyslí.

A veru si aj vymyslela. Raz sa viezla cez pole, kde práve dozrievala pšenica. Žlté klásky

sa leskli v slnku, ani čo by boli z číreho zlata. „Takéto šaty som ešte nemala,“ vykrikla princezná a kázala zastaviť. Sama vyšla z koča, že si odlomí jeden klas, aby si ho obzrela zblízka. A tu zrazu zašumelo celé pole a z toho šumotu bolo počuť tichý hlas:

„Ak urobíš, čo zamýšľaš, samá sa staneš klasom.“

„Veď práve to chcem,“ zasmiala sa rozmariná princezná. „Chcem ísť na najbližší ples ako klas, žltá a šuštiaca.“

Klások povolil. Princezná sa s ním vrátila do koča a bola veľmi spokojná. Potom rozkázala pokosiť všetky lány pšenice a snopy doviezť na kráľovský dvor. Tisíc dievčat muselo olupovať z klasov šupinky a zošívať ich. Popri nich rástli kopy slamy z nedozretého obilia. Pšeničné fúzy

odkladali zvlášť, lebo z nich mali zhotoviť korunku na hlavu.

A bola paráda nad parádu! Na plese všetko stíchlo, keď princezná vstúpila. Celá bola žltá a šuchotavá, lupienok pri lupienku a na hlave

zlatistá hriva zo žltých fúzov. Desať princov sa naraz pred ňou ukláňalo. Ach, však len zvysoka pozerala na svoje kamarátky. Ale po niekoľkých tancoch sa princovia začali od nej odťahovať. Princeznine šaty nepríjemne pichali. Ako ples pokračoval, čoraz častejšie ostávala sama. To ju nesmierne urazilo. Odišla do svojich komnát a rozkázala slúžkam, aby jej tie protivné šaty zobliekli.

Lenže beda! Darmo sa slúžky trápili, darmo si privolali na pomoc aj kráľovského komorníka, šaty nie a nie stiahnuť. Ani čo by boli na princeznú prirástli.

Chce si princezná sadnúť, nemôže, chce vystrieť ruku, nedá sa. Šupinky sú ako pancier a v tých šupinkách sa čosi nalieva, čosi rastie. Nuž stalo sa, čo sa malo stať. Princezná sa premenila na živý klas. Stála ako zmeravená uprostred izby a obe modré oči pozerali z tej šuštiacej žltosti. Pozerali nechápavo a prosebne, ale pomoci nebolo.

V zúfalstve sa princezná zavrela do svojich komnát a celý kráľovský dvor si oddýchol. Konečne mohol kráľ kraľovať a služobníci vykonávať užitočnejšiu prácu. Lenže spokojnosť netrvala dlho. V krajine vypukol hlad. Nebolo pšenice, nebolo ani múky, ani chleba. Bohatú úrodu zničili princeznine šaty.

Keď hlad dostúpil na najvyššiu mieru, tu ktosi pošepol kráľovi, že princezná je predsa ako klas a že možno bude v klase aj zrno. I-dal kráľ vyviešť princeznú na holohumnicu a štyria mlatci sa pripravili s cepmi. Cupi-lupi, cupi-lupi, klepotali, cupotali cepy a zrnko sa sypalo a sypalo. Bolože to radosti. Všetci sa tešili, iba otlkaná princezná ronila slzy. Ale ani nemukla. Nech tlčú, nech mlátia, len nech sa zase stane takou, ako bola.

Mlátili týždeň, mlátili dva, vozy rozvážali žltú pšeničku a v kráľovstve nastával pokoj.

Keď už princezná myslela, že raz musí dušu vypustiť, prestali konečne mlátiť a div-divúci — z princeznej spadla posledná pleva a ona ostala stáť na holohumnici iba v košielke.

Smiala sa i plakala, objímala mlatcov i slúžky. A dočista sa zmenila. Nosila už len

obyčajné šaty a ku každému bola dobrá ako kus chleba.

Keď v lete dozrievala na poli pšenica, chodievala sa ta prechádzať a zavše jej vypadla slza. A tu sa za ňou krajom poľa začali ukazovať modré kvietky, celkom také ako princeznine oči.

Odvtedy kvitnú medzi obilím modré nevädze.

O zime

DANIEL HEVIER

Poviem ti báseň o zime:
Vločky si v dlaniach nosíme,

jednu dám tebe a tú druhú
pošleme ako vtáča k juhu,

nech tichulinko vábi jar,
tretia ti bude hladkať tvár...

Viac ich nemám. Veď tie ďalšie
už dávno vietor v diaľke našiel.

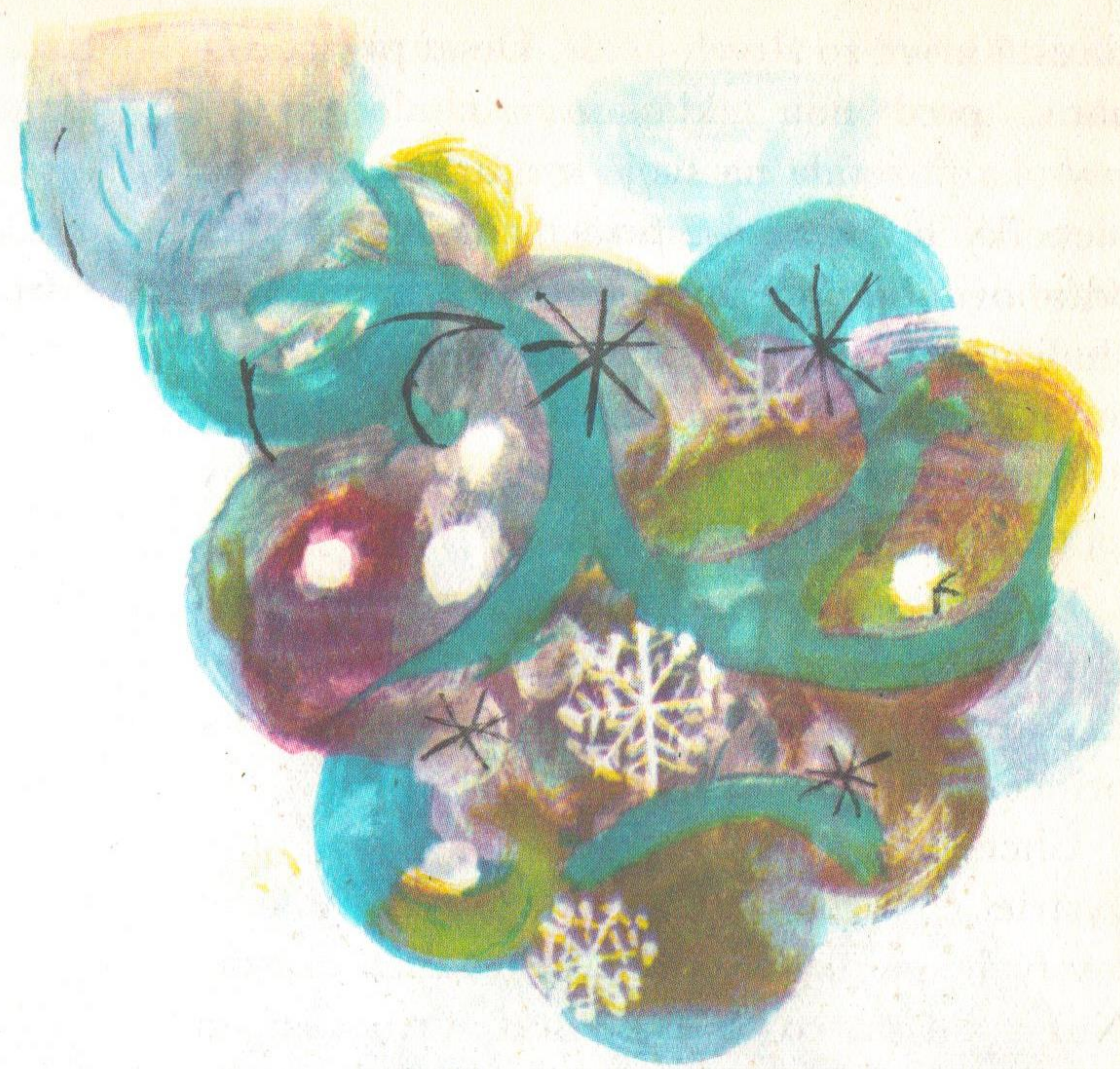

Vločka

JOZEF JAKUBOVEC

Nikto ma nezval,
ja však v behu
nesiem ti čerstvý
kvetok snehu.

Či ho vidíš?
Našla si?
Dám ti ten kvet
na vlasy.

Rozprávka o škriatkoch a zlatých drôtkoch

RUDO MORIC

Pozvanie na cestu prišlo tak náhle, že som sa nestačil s kamarátom ani rozlúčiť. O to netrpezlivejšie čakal na môj návrat. A keď sa dočkal, hneď ma začal spovedať.

„Ujo kamarát, kde si bol tak dlho?“

„Vo fabrikách, na družstvách, pohovárať sa s robotníkmi a s roľníkmi.“

„A načo?“ spýtal sa Mirko nechápavo.

„Načo? Aby sme vedeli jeden o druhom.“

„A bolo to zaujímavé?“

„Bolo, kamarát... Videl som, čo som doteraz nevidel. Najsúčasnejšiu a najfantastičnejšiu rozprávku.“

„Rozprávka sa dá vidieť? Ja som myslel, že sa dá len počuť.“

„Predstav si, že sa dá aj vidieť.“

„A povieš mi, akú si videl rozprávku?“

„Ak mi dáš vydýchnuť si, vybalíť kufor, dačo si zahryznúť...“

Pristal, no kým som všetko urobil, sedel ako na žeravej platni.

„Ukrutne som zvedavý,“ vzdychol.

„Na nose ti to vidím, kamarát.“

„Tak akú rozprávku si to videl, ujo, rozprávaj, prosím ťa.“

„Neviem však, či tomu budeš rozumieť.“

Div sa neurazil.

„Doteraz som rozumel každej rozprávke, prečo by som nerozumel tejto?“

„Veď sa nepapreč,“ tíšim ho. „Vari preto, lebo v tejto nebudú ani králi, ani princezné, ani škriatkovia a víly a k tejto treba veľa vedieť... Ale skúsím to. Skoč však ešte po papier, ceruzku a pravítko, budeme to potrebovať.“

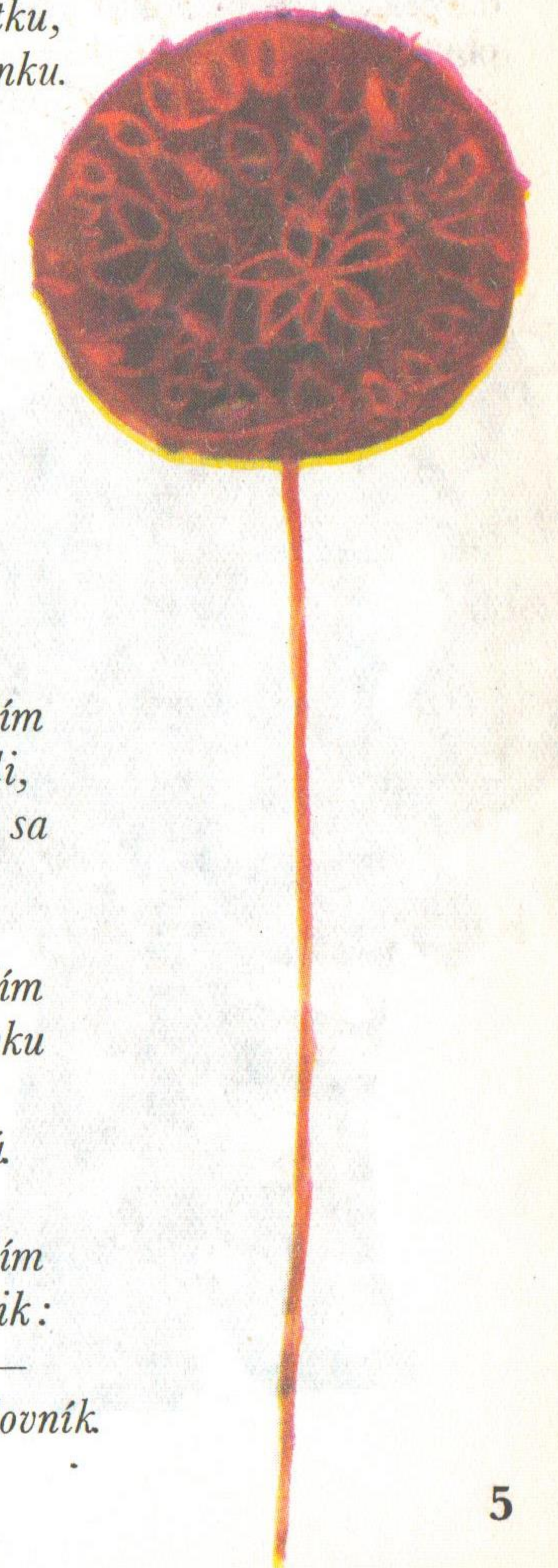
Len čo dlaňou plesneš, bol nazad. Pravítko položil pred oči a gúľal očami, lebo nijako nevedel dať dohromady rozprávku s pravítkom.

Výmysly

VOJTECH KONDRÓT

Vymyslím
prehánku
pre Katku,
pre Hanku.

Vymyslím
po chvíli,
kam by sa
ukryli.

Vymyslím
rozprávku
pre obe
rovnakú.

Vymyslím
to, čo nik:
strom —
čokoládovník.

Dievčatko, ktoré nevidelo sneh

HELENA TRUSKOVÁ

Len čo prišla Katka k starej mame, dostala veľa darčiekov, jeden krajší ako druhý.

„Jéj, ty máš darčiekov!“ zvolala malá Andrejka. „Zrátajme ich.“

„Mne sa nechce,“ zachmúrene odvetila Katka.

„Ty sa netešíš?“ prekvapila sa Andrejka. „Také krásne darčeky.“

„Ale ja som chcela len jeden darček, a ten mi nikto nepriniesol,“ povedala žalostne Katka.

„A čo si chcela?“ vyzvedala Andrejka.

„To, čo ti teraz porozprávam, videl som v továrni, ktorá sa ani na továreň nepodobá, lež na najskvostnejší a najlepší palác,“ začal som svoje rozprávanie. „Továreň sa volá Tesla a vyrába srdcia i mozgy pre múdre stroje — samopočítače. Počul si už o takom stroji?“

„To sú stroje, ktoré samy vyrátajú aj najťažšie počtové úlohy. Súdružka učiteľka raz povedala Katke: Ty rátaš ako samopočítač.“

„Zhruba teda vieš, o čo ide. To je dobre. Ľudia strojom dávajú také ťažké úlohy, s ktorými by sa sami trápili nie dni, lež týždne alebo mesiace, a ony, tie mašiny, to vyrátajú za minútu, za dve. No a takýto stroj má ohromne zložitý mozog. A ja som ti videl, z čoho sa takýto mozog skladá.“

„A to je už tá rozprávka?“

„Hej, práve sa začína. Ale prv ako začnem, odmeraj tuto na pravítku tri milimetre a urob takú čiarku na papieri!“

Keď urobil čiariočku, kázal som mu namerať dva a pol milimetra a takú čiarku nakresliť zvisle k trojmilimetrovej. Napokon sme takto nakreslili obdĺžniček rozmerov trikrát dva a pol milimetra.

Kamarát sa čoraz nechápavejšie na mňa díval. Akáže rozprávka, keď pritom treba kresliť také obdĺžničky, že ich sotva vidíš.

No vtedy som už pokračoval:

„Zo vzácných zliatin urobia takéto drobné obdĺžničky a do nich uložia rozprávkové množstvo citlivých škriatkov, ktorí sa volajú tranzistory a odpory. Koľkože si myslíš, že sa ich zmestí do takého obdĺžnička?“

„Čo ja viem?“ povedal Mirko. A práve v tej chvíli sadla na papier lienka sedembodkovaná a prikryla mrňavý obdĺžnik. Celý ho zakryla, nič z neho nebolo vidieť.

„Laľa, lienka ho prikryla, čože sa ta môže zmestiť,“ vyhrklo z Mirka.

„Vidíš, v tom je tá rozprávka. Na túto malú plôšku sa zmestí tisícdvesto tranzistorov a päťsto odporov.“

Možno nevedel presne, koľko je to tisíc dvesto a možno ani koľko je päťsto, vedel však, že je to mnoho — a vyrazilo mu to dych. Vyjavene zízal na mňa a hodnú chvíľu nebol schopný vyriečiť slova.

„Naozaj?“ prebral sa.

„Naozaj, kamarát. Takýchto drobných čiastočiek je v mozgu samopočítacieho stroja mnoho, možno tisíc, možno aj desaťtisíc. A vieš, čím spájajú tieto drobučké čiastočky?“

Samozrejme nemal ani potuchy.

Nahnem sa k nemu a odrazu šklb, vytrhnem mu z hrivy vlas.

„Juj, ujo,“ skríkol, lebo ho to zaboľelo.

„Prepáč, ale potrebujem vlas, a ty ich máš viac ako ja.“

„A na čo ti je vlas? Či aj ten má dačo spoločné s rozprávkou?“

„Jasné! Tie zložité čiastočky spájajú zlatými drôtkami, ktoré sú osemkrát tenšie ako tento vlas.“

„Naozaj, ako v rozprávke,“ priznal môj malý kamarát. „A to si na vlastné oči videl, ako to robia?“

„Nie, na vlastné oči nie,“ priznal som sa zase ja a chlapčatú akoby chmárička preletela tvárou.

„Nemohli sme,“ vravím mu. A potom som mu vyrozprával, ako raz pustili dvoch hostí ta, kde sa rodia tie malé mozgové bunky, a všetko, čo počas návštevy urobili, museli zahodiť, lebo to boli nepodarky. Hostia totiž dýchaním znečistili povetrie a vydýchnuté čiastočky pokazili jemnulinkú robotu.

Kamarát znova vytreštil nezábudkové oči a potom vraví:

„Sneh,“ zašepkala Katka.

„Sneh?“ rozosmiala sa Andrejka. „Veď sneh nie je darček. Je taký obyčajný, nikto ho nedaruje. Keď napadá, môžeš ho mať bárskoľko.“

„Keby napadal Ale nenapadá. Bojím sa, že odcestujeme a sneh ani neuvídím.“

„Nebuď smutná, Katka, sneh určite príde,“ utešovala ju Andrejka. „Vieš, on je taký huncútsky. Ani cez deň ho niet, ani večer, ale keď sa ráno prebudíš a pozrieš cez oblok, všetko je biele.“

Ale snehu nebolo ani ráno, ani na druhý deň.

Katka smutne pózerala cez oblok. Vonku bol taký zachmúrený deň, že sa jej nechcelo vyjsť na dvor. Stromy s čiernymi holými konármi sa ani nepohli. Obloha bola sivá, akoby padala k zemi. Odrazu sa v povetrí začalo niečo hmýriť, poletovať. Stále viac a viac. Katka pritlačila nožtek na studený oblok, aby lepšie videla.

„Stará mama, stará mama, vonku lietajú motýle! Pozri, koľko bielych motýľov!“ zvolala Katka.

„Dievčatko moje, to je sneh,“ zasmiala sa stará mama.

A sneh len padal a padal. Už bol biely dvor, biely plot, biela ulica. Stĺpiky v plote i konáre stromov vyzerali, akoby niekto na nich nakládol plno šľahačky.

A potom prišli dni plné prekvapenia a nepoznanej radosti. Keď zasvietilo slnko, sneh sa ligotal iskrivými hviezdčkami a Katka musela prižmúriť oči, lebo sa nedalo hľadieť do toľkého jasného a bieloby. Výskala od nadšenia, keď sa s Andrejkou spustili na sánkach dolu kopcom. Smiala sa, keď sa prekopľala s lyžami do snehu. Všetko bolo pre ňu nové, neobyčajné. Ale zo všetkého najzaujímavejší bol veľký snehuliak, ktorého jej postavil Andrejkin otecko. Len čo sa ráno obliekla už bežala k snehuliakovi. Hrala sa s ním, prihovárala sa mu a hladkala jeho tučné biele ruky.

Ale prišiel deň odchodu.

Katka podchvíľou vybiehala na dvor, smutne hladkala svojho snehuliaka.

„Snehuliáčik, keby som ťa mohla vziať so sebou,“ šepkala mu. „Bude mi za tebou veľmi smutno. Ale ty ma čakaj tu, kým neprídem v lete na prázdniny.“

„A čím znečistili povetrie? Veď ja vydýchnem — a nič.“
„Vydychuješ také drobné čiastočky, že ich voľným okom nevidíš. A tam, kde robia tieto zázraky, musí byť povetrie úplne čisté.“

Chvíľu bolo ticho. Ja som skončil a jemu sa krútila hlava. Odrazu sa spýta: „Už je koniec rozprávky?“

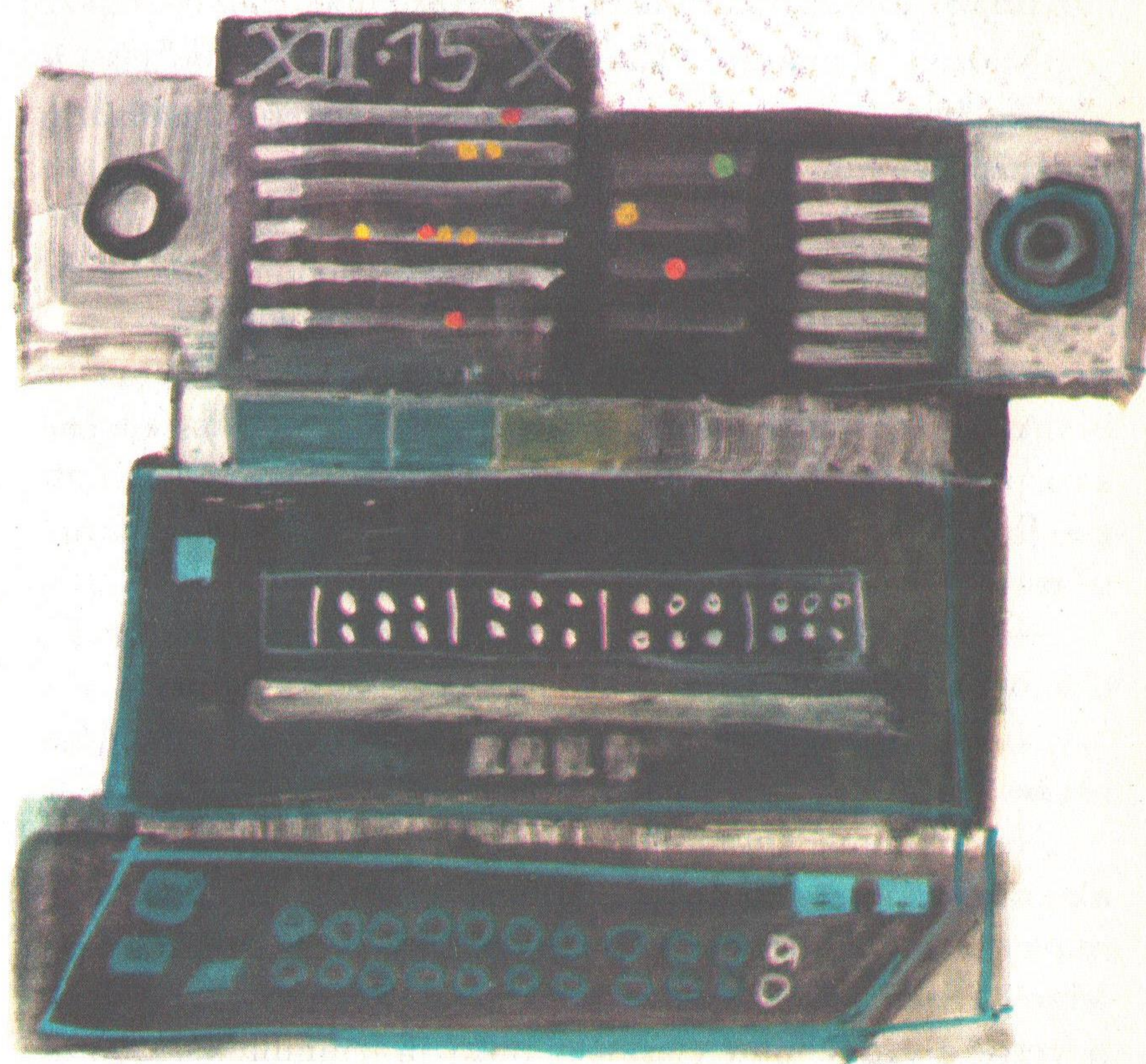
„Veru koniec. Alebo ešte pridám: Potom to všetko povkladajú do dômyselného samopočítacieho stroja a ten pomáha človeku odkrývať tajomstvá a rýchlo rátať. Taký stroj, to je ako sto múdrych hláv — a možno aj viac.“

„Porozprávam to súdruške učiteľke,“ povedalo chlapča s rozžiarenými očami.

„Len nepopleť jedno s druhým. Najmä tie čísla, kamarát!“

„Tak vieš čo, ujo kamarát, nebudem ja veru vraviť nič, aby som to nepoplietol, len toľko poviem, že ty, môj kamarát, vieš fantastickú rozprávku a že ju porozpráváš celej triede. A ty prídeš medzi nás a nič nepopletieš, dobre?“

Čo som mal robiť? Súhlasil som. Pre priateľa treba urobiť všetko.

Myšie pytačky

KÓREJSKA ROZPÁVKA

Pod kamenným múrikom na Pivonkovom návrší žil so synmi, dcérami, vnukmi a pravnukmi starý myšiak, ktorý bol pyšný na svoj starobylý rod.

Jedného dňa usúdil, že najmladší syn dozrel na znenie. I začal sa radiť so ženou, ako mu nájsť primeranú nevestu.

„Naše Pivonkové návršie je isto najslávnejšie miesto pod slnkom. A taká významná rodina ako sme my potrebuje rovnako vznešenú nevestu. Čo myslíš, do ktorej rodiny by sme mali ísť na pytačky?“

Takto sa starý myšiak radil so ženou, až nakoniec obidvaja usúdili, že najvyššie a najslávnejšie pod nebeskou klenbou je Slnko. Preto sa rozhodli nahovoriť myšiačikovi za nevestu dcéru Slnka. Hneď vyslali dohadzovača, aby pytačky sprostredkoval.

Lenže Slnko si vzdychlo a povedalo:

„Ožarujem lúčmi celý svet a všetkému na zemi dávam život. Pod šírým nebom veru nado mňa niet. Azda iba Mrak je mocnejší. Keď on rozťahne krídla, mne neostáva nič, iba sa rýchlo skryť.“

Vypočul si starý myšiak, čo mu Slnko po dohadzovačovi odkazuje, a uznal, že má pravdu. Poslal teda nahovárača vyjednávať s Mrakom.

Mrak potriasol hlavou a riekol:

„Zatieňujem Slnko a dažďom živím zem. Ale stačí, aby raz zadul Vietor, a rozmece ma na všetky strany. Preto bude Vietor z oveľa vznešenejšieho rodu, ako som ja.“

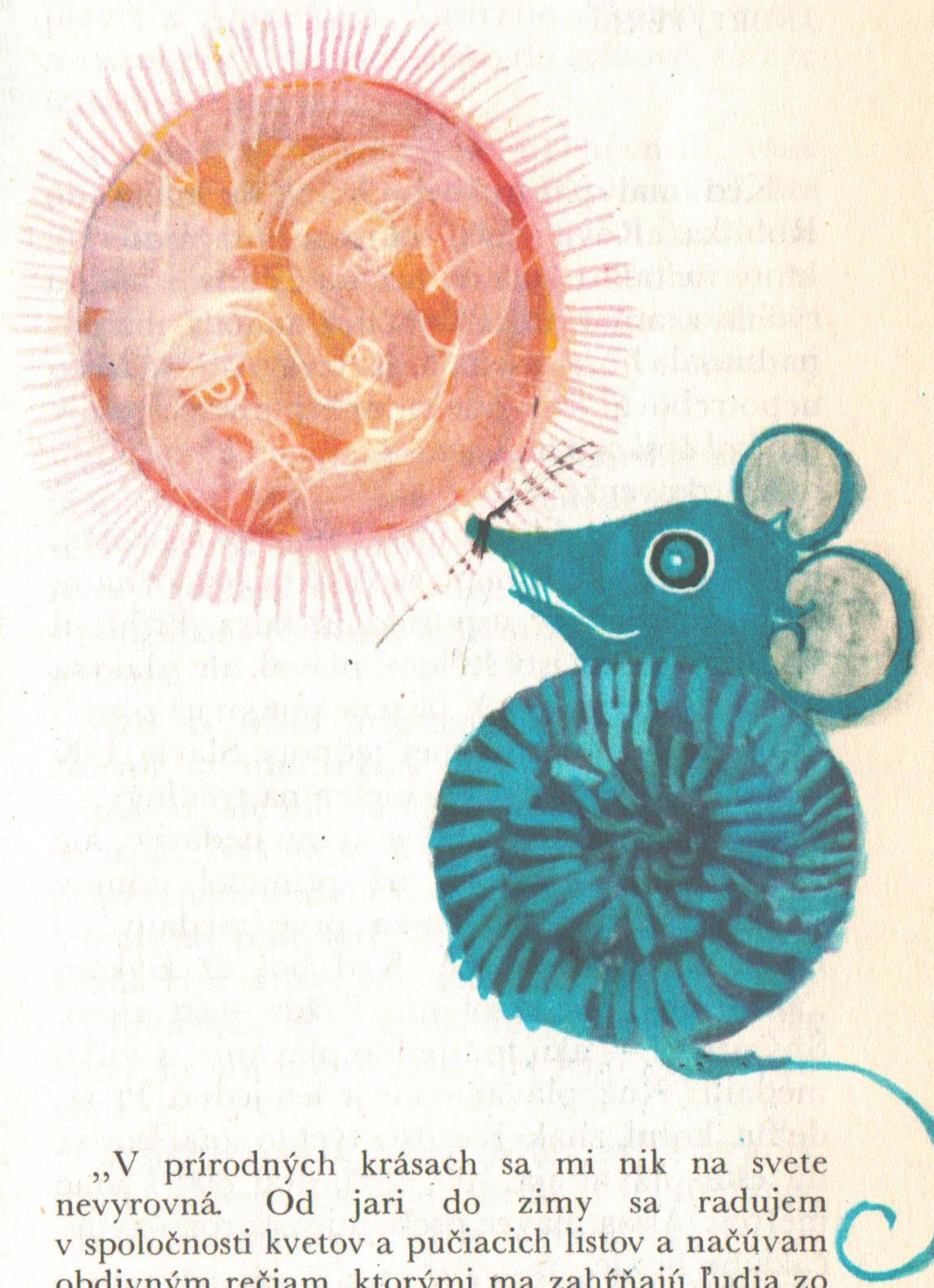
Nebolo pomoci, svadbu bolo treba dohovárať tretí raz, a to s Vetrom.

Vietor zahvízdal a zaskučal, že rozmece a odveje všetko do diaľky a na širom mori rozpúta prudké vlnobitie. No s jedným nepohne, a to s vysokým Pivonkovým návrším. A poslal ich, nech vstúpia do rodiny s ním.

Starý myšiak si vypočul odkaz Vetra. Volkynevoľky uznal, že sa daromne unúvali ktovie kde

a zanedbali takú blízku a výhodnú príležitosť. Ešte v ten istý deň vyslal posla k Pivonkovému návršiu a náramne zdvorilo požiadal o nevestu pre najmladšieho syna.

Pivonkové návršie chvíľu sedelo bez slova, ani čo by sa nevedelo rozhodnúť. Ale keď dohadzovač znova a znova prosil o odpoveď, napokon povedalo:

„V prírodných krásach sa mi nik na svete nevyrovná. Od jari do zimy sa radujem v spoločnosti kvetov a pučiacich listov a načúvam obdivným rečiam, ktorými ma zahŕňajú ľudia zo širokého okolia. Som však bezmocný proti myšiam, čo sa mi zavrtávajú do tela. Myš bude veru z mocnejšieho rodu ako ja.“

Až teraz si otec myšiak spod kamenného múrika uvedomil, ako sa mýlil, keď dohovárať sobáš so Slnkom, Mrakom, Vetrom i s Pivonkovým návrším. Pozrel na ženu a vyhlásil:

„Na prvom mieste vo svete je predsa len myš. A preto sa patrí, aby sa myšiak oženil s myšou.“

Prel JOZEF GENZOR

Najrýchlejší Európan

ANDREJ FERKO

Keď mal päť rokov, chodil sa kúpať do Rohlíka. Rovno pod oknami má jazierko, ktoré sa takto volá, a nečudo, že sa s vodou rýchlo skamarátil. Plávať ho naučila mama, nadnášala ho, popúšťala. Netrvalo dlho a Mičo nepotreboval vo vode nijakú pomoc. Rohlík mu bol čoskoro malý, zašiel tajne s kamarátmi i na Štrkovecké jazero.

Deväťročný Mičo zbadal na Tomášikovej, na gymnáziu, kde majú školský bazén, oznam, že pre neplavcov usporiadajú kurz. Prihlásil sa, lebo si nebol istý štýlom; plával, ale zdalo sa mu, že to nie je ono. V bazéne potom už zostal, vstúpil do telovýchovnej jednoty Slávia UK a chodil na tréningy. A nielen na tréningy — chodil aj na preteky. Dlho sa mu nedarilo, ale v žiackej kategórii B už priniesol domov z Majstrovstiev Slovenska prvé medaily — bronzové a strieborné. Keď bol už žiakom „áčkarom“, priniesol mu každý štart zlato. Spýtate sa — ako to? Jedno plávanie, a toľko medailí? Nuž, plávanie nie je len jedno. Prsia, delfín, kraul, znak. Každý z týchto spôsobov sa dá ešte plávať na 100, 200, 400 800 i viac metrov. Ak sa plavec prebojuje cez rozplavby, čaká ho finále.

Aby sa plavec dostal do finále, musí tvrdo trénovať. Mičo napláva za mesiac v bazéne okolo 180 kilometrov. Lietadlu treba na prekonanie tejto diaľky niekoľko minút, plavec musí každé ráno vstať o štvrt na šesť, stráviť dve hodiny vo vode, zájsť do školy, riadne sa učiť a poobede zasa pobudnúť dve-tri hodiny vo vode. Každý deň!

Poviete si, načo? Ale športovec sa len usmeje a znova sa dá do driny. Chce byť zdravý,

chce byť rýchly, silný, šikovný. Tieto vlastnosti však nenájde doma pri televízore. Musí si ich ťažko vyšľachtiť na nekonečných hodinách tréningov. A potom — kto raz zaplával prvý, neľutuje námahu ani čas, aby to zopakoval.

Zbierka medailí Miroslava Roľku — stopäťdesiat kúskov kovu, poznášaných zo všetkých plaveckých končín našej republiky — je dôkazom, že Mičo nešetril ani seba ani vodu. Že sa dral k cieľu, zápasil so štýlom i časom a že sa mu to podarilo častejšie ako iným. Ani nie podarilo. Jednoducho lepšie trénoval, a teda

mu to lepšie išlo. Zvolil si disciplíny, ktoré mu najlepšie vyhovovali — znak, delfín a stredné trate.

V znaku, hľadiac na povaly našich moderných plavární, sa stal rekordérom, pláva ho najrýchlejšie zo všetkých občanov Československa. Na 100 i 200 metrov. Ak máte stopky, skúste si odmerať 59 sekúnd a 23 stotín. Za toľko pláva stovku naznak Miroslav Roľko. Dvojstovku za 2:05,33 (čítaj dve minúty, päť sekúnd a tridsaťtri stotín sekundy). Tretí československý rekord si priniesol z preteku na 400 metrov osobných polohových pretekov. Pre záujemcov — 4:35,27. Ak by ste plávali niektorú z týchto disciplín rýchlejšie, hneď sa prihláste do plaveckého oddielu a po čase si môžete s ním zmerať sily. Skoda-preškoda, že tak málo mladých ľudí má záujem o tento najzdravší šport. A hanba — je ešte veľa i takých, čo vôbec nevedia plávať. Mičo o tom hovorí: „V iných štátoch je plávanie na vyššej úrovni, lebo tam pláva oveľa viac ľudí, naháňajú jeden druhého“. Má pravdu, z viac plavcov sa dá viac vybrať.

Poviete, ako môže vedieť o iných štátoch. Ľahko — bol tam. Má za sebou Kanadu a pätnásť európskych štátov. V Kanade bol nielen tak. Je olympionikom, účastníkom Olympijských hier 1976. Plával vo finále na 200 metrov znak a z vody vystúpil ako najrýchlejší Európan. Pred ním boli samí plavci z Ameriky a Austrálie. Skončil šiesty a získal pre Československo do celkovej súťaže národov jeden bod.

Rekord, o ktorom sme už hovorili, však nevznikol vo finále, ale v rozplavbe, keď ešte iba bojoval o postup. Zaplával tak, že ho všetko rozbolelo. Tam vznikol i nádherný čs. rekord. V olympijskom bazéne bola „rýchla“ voda. Čistá, nemastná, neslaná. V hustejšej vode sa pláva ťažšie.

Mičo má šesťnásť rokov, donedávna bol pionierom. Má oválnu tvár, hnedé oči, rovné vlasy, váži 72 kg a meria 184 cm. Na pohľad na ňom nevidieť, aký rýchly je vo vode. Býva v paneláku s rodičmi, malým bratom a dvoma sestrami.

Keď sa Mičo pripravoval na olympiádu, zmenil sa mu režim dňa. Bolo treba viac naplávať, ale nie na úkor spánku. Ukrojilo sa zo školy. Náš najlepší plavec je vo vrcholnom prípravnom období viac ako v triede. Vtedy ho profesori (navštevuje Gymnázium Ivana Horvátha) učia i skúšajú cez prestávky v kabinetoch. Rád sa učí angličtinu, zemepis, oboje sa mu dobre pridá na jeho cestách po svete.

O športovcoch, ako je Mičo, sa všestranne stará tréner. Plánuje všetko — tréningy, preteky, sústredenie. Mičo od prvých začiatkov vedie trénerka Vlasta Wawrová. Náš najrýchlejší plavec je majstrom športu a patrí medzi najmladších nositeľov tohto titulu v Československu. Teraz je stálym členom reprezentačného kolektívu a tričko s levom mu sedí pevne, lebo vo vode ešte zďaleka nepovedal posledné slovo. Každá súťaž môže znamenať nový rekord. Možno kým vyšlo toto číslo Slniečka, rekordy, o ktorých sme hovorili, už neplatia. Pravdaže, Mičo je už teraz zapísaný v listinách rekordov a nikto ho odtiaľ nevymaže. Každý

prekonaný rekord patrí na čestné miesto plaveckej histórie.

Plávanie je Miťovou veľkou záľubou i dobrovoľným ťažkým „remeslom“, nikdy však nezabúda, že prvé je učenie. Vo zvyškoch voľného času by ste ho mohli vidieť na bicykli či v posilovni. Sú to takzvané doplnkové športy — pomáhajú športovcovi zlepšiť dýchanie alebo urýchliť rozvoj svalov.

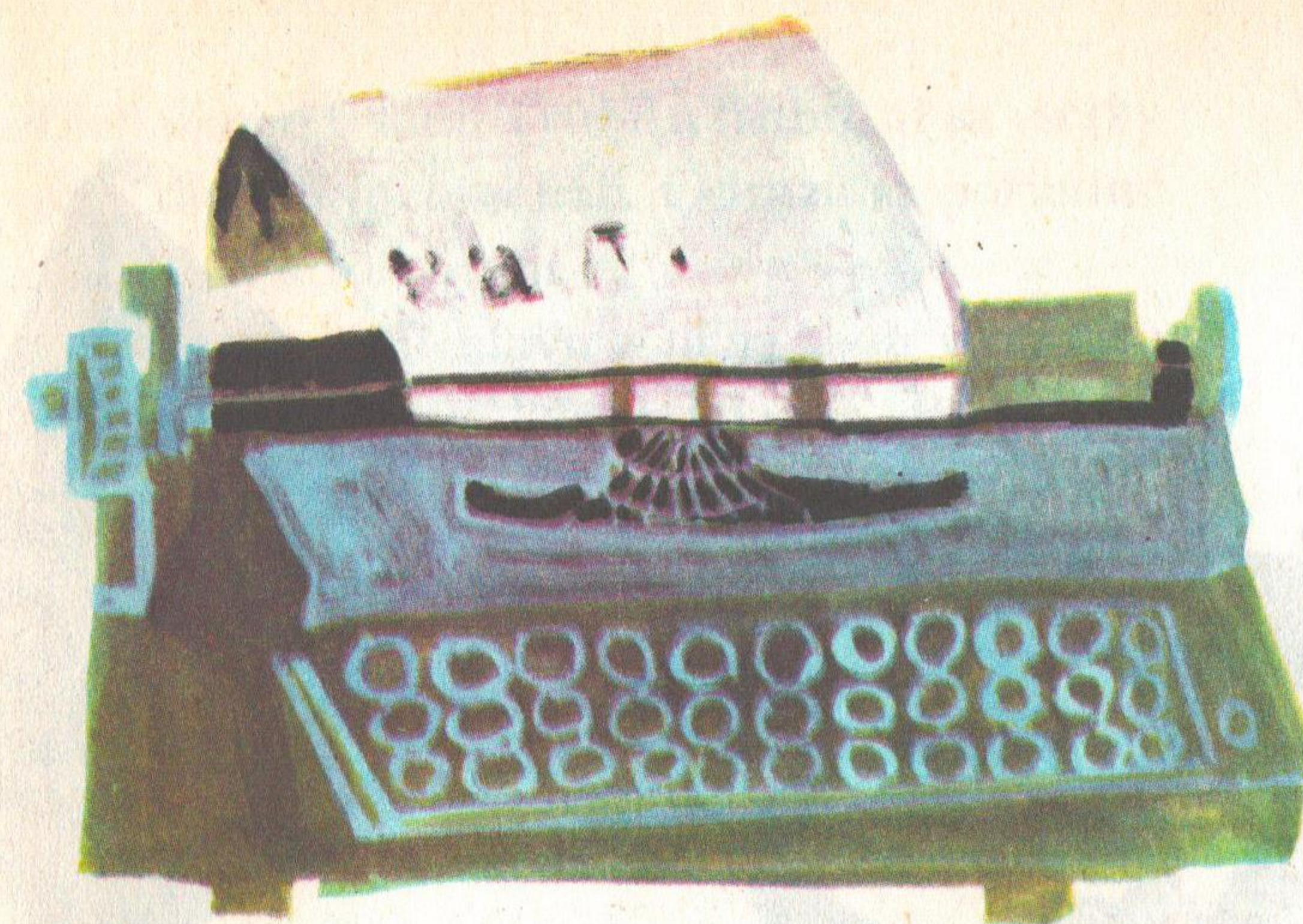
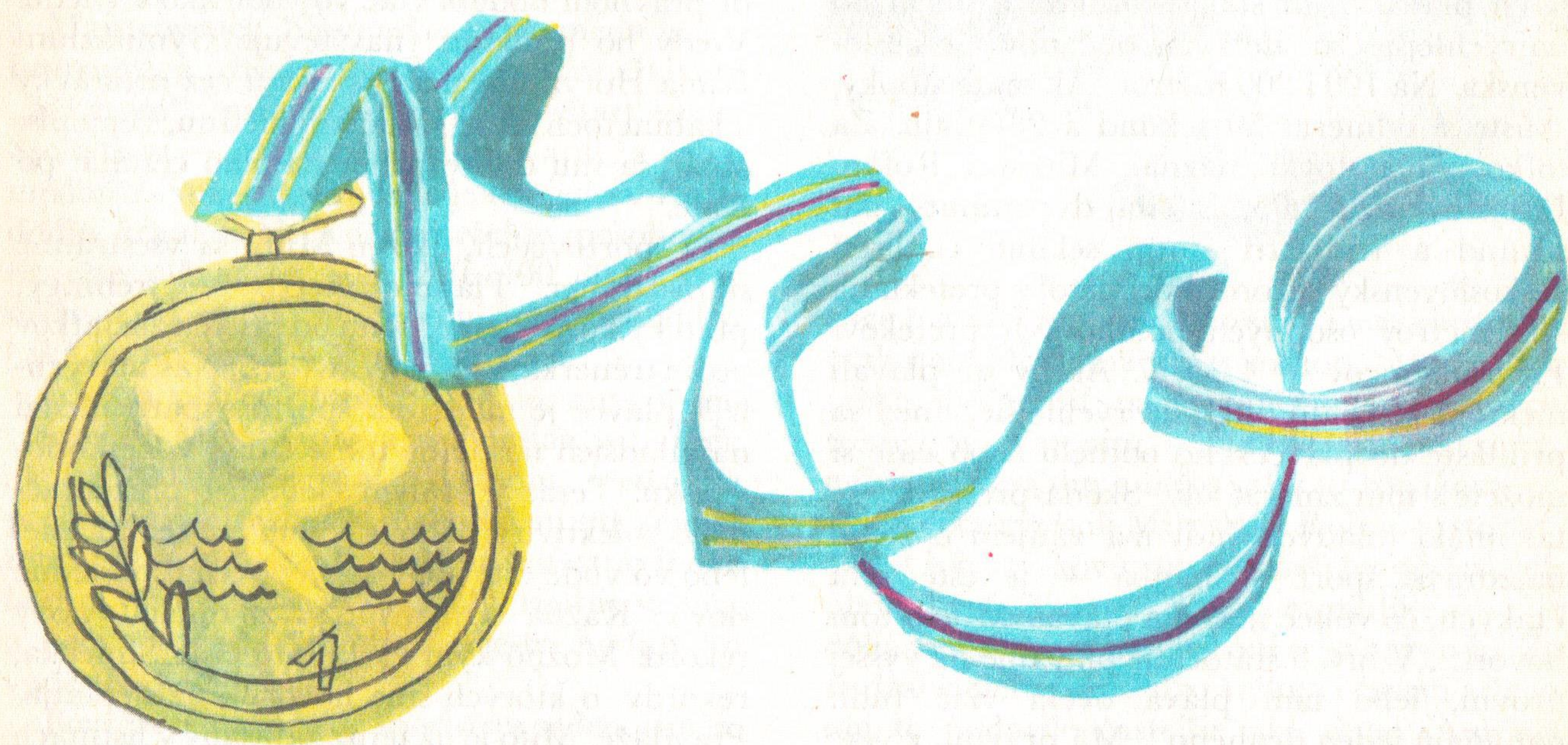
Pred skokom do vody sa vždy robí rozcvička, aby sa kĺby zahriali a rozkývali, aby boli rýchlejšie. Potom už príde známy skrčený postoj na štartovom bloku, ózve sa výstrel a kdesi v rozhodcovej ruke či na svetelnej tabuli sa začne merať čas. Miťo vo vode na čas nemyslí. Sústreďuje sa na techniku, na to, aby bol každý záber rovnaký, aby v ňom nechýbala sila, lebo iba v dobrom zábere je záruka, že sa plavec podá kus dopredu. Po päťdesiatich metroch nasleduje obrátka a potom už cieľ alebo ďalšia obrátka — tu sa ukázu úroky zo statočného tréningu.

Súťažný deň je plný vzruchu a neopakovateľnej pohody, ktorú pozná iba pravý športovec. Stane sa, ako raz v martinskej plavárni, že niet presného programu súťaže. Miťo sedel

oblečený a zrazu začul hlásateľa, ako vyhlasuje jeho štart. V behu sa vyzliekol, sotva dobehol na blok — pretek odštartovali. Za plával vo veľmi slabom čase, ale napriek tomu vyhral. Na výkon sa totiž treba i v duchu riadne pripraviť, dokonale sa sústrediť. Nevšimá si nič okrem toho, čo patrí k boju, je veľkým umením skúsených športovcov.

Medzi najkrajšie Miťove spomienky patrí slávnostný nástup na olympiáde, kde sa srdečne zoznámili športovci z celého sveta, majstri všetkých športov. Najmilším prevapením mu bol pohľad na svetelnú tabuľu, ktorá ho na štyri roky zaradila na prvé miesto medzi európskymi olympionikmi na 200 metrov znak. Najbližším veľkým cieľom sú mu majrovstvá Európy vo švédskom meste Jönköpingu v auguste 1977. O tri roky vzdialenejšia je olympijská Moskva.

Do Švédska ho už asi ako pretekári nebudete sprevádzať. Ale pri neúprosnom tréningu a pevnej vôli nie je vylúčené, že sa s ním zoznámite v lietadle do Moskvy. A tí, ktorí ešte vôbec nevedia plávať, by mali s rodičmi či trénermi čím skôr začať. Veď voda je celkom dobrá kamarátka.

Rozprávka dvoch dcér o jednom písacom stroji

TOMÁŠ JANOVIC

*Bol raz jeden tato,
nie však tato-zlato,*

*ale zato veľmi planý
voči svojej malej Táni,*

*voči Táni, voči Kate,
ktoré zase boli zlaté.*

A prečo bol planý tento tato?
Nuž preto, lebo keď prišli za ním
jeho dcéry, tak vždy spustil:

*„Počuj, Kata, počuj, Táňa,
chvíľu zlatá, chvíľu planá,*

teraz práve nemám čas, lebo píšem
o tatovi, ktorý nikdy nemá čas!

*Kedy sa len polepší
ten náš tato-zlato?
Asi nikdy. Preto s ním
vybabreme. A to*

*keď sa tato ešte len
do písania stroji —
vymeníme klávesy.
Kde? Na jeho stroji.*

*„A“ za „C“ a „C“ za „E“.
To sa predsa môže.*

*„M“ za „O“ a „O“ za „R“.
Nech vyletí z kože.*

*Vymeníme klávesy.
Vári zmláti obe?
Vôbec si nás nevšimol.
A už rýchlo dobe.*

*„E“ za „G“ a „G“ za „I“.
To je skvelý nápad.
„R“ za „T“ a „T“ za „V“.
Kedy začne ziapať?*

*Ďobe tato do stroja.
Ozaj dobe? Že či!
Čo to bude za báseň?
Ach, jaj! Škoda reči!*

Ale predstavte si, onedlho vyšla
v Slniečku táto báseň:

*Kozikuzi kozuka,
ence lence fáry.
Vozivuzi vozuka,
ajta pajta láry.*

*Dulavila vulavi,
exe pexe rapsa.
Luvalida vudali,
upta hupta kapsa.*

A deti sa vám smejú a smejú ako
ešte ani na jednej tatovej básni.

*Hrôza, aký šťastlivec!
Všetko sa mu darí.
Kozikuzi kozuka,
ence lence fáry.*

*My s ním chceme vybabrať...
Je to vôbec možné?
Luvalida vudali.
A on — slávu zožne!*

Ako kováčovie Maťo privolával dážď

MIROSLAV PETROVSKÝ

Šuster Táraj sedel pri okne na trojnohej šusterskej stoličke a hromžil na pekné počasie.

„Aby to čert vzal! Slnko páli ako rozžeravená piecka. Človeku tečie pri práci pot cícerkom, a nie a nie spŕchnuť.“ Nahnevane tresol šusterským kopytom o zem, až to zadunelo.

Práve šiel okolo kováčovie Maťo. Vopchal hlavu do obloka a hovorí:

„Prečo tak trieskaš tým kopytom? Len nech slnko pekne hreje. Aspoň obilie čím skôr dozreje.“

„Ešte ma aj ty hnevaj,“ nazlostil sa obuvník a zahnal sa na Maťu koženým popruhom. „Človek sa tu praží ako na rajnici, a ty budeš mudrovať. Radšej mi poraď, čo robiť, aby začalo pršať.“

Maťo sa len zaškeril. „Ja by som vedel, ako na to, ale najprv slušne zaplať,“ a nastavil dľaň.

„Ak si ma chceš doberať, tak si dávaj pozor!“ povedal šuster a zohol sa po kopyto.

Naľakaný Maťo uhol. „Len nie tak zhurta. Hovorím, zaplať, a ja sa už postarám, aby poriadne spŕchlo.“

„To by som rád videl, ako?“

„Uvidíš,“ zaškeril sa Maťo a znova nastavil dľaň.

Obuvník mu veľmi nerád vložil do nej strieborniak a vzápätí sa na neho oboril: „A teraz ukáž, čo vieš. Ale ak nebude pršať, tak si ma nežiadať!“

Maťo sa rozbehol domov po starú plechovú trúbu a hybaj na kopec. Zastal rovno oproti chalupe šustra Táraja a začal vytrubovať na všetky strany a privolávať mračná, ktoré sa už

zbiehali nad lesom. Trúbil a trúbil, až sa všetky psy v dedine rozbrechali. Odrazu sa poriadne zatmelo a udrel hrom.

Šuster vystrčil hlavu z okna — a vtom mu spadli na nos prvé kvapky dažďa. Prihnal sa vietor a spustil sa lejak.

„Ono skutočne prší,“ povedal si spokojne, „ten kováčovie Maťo je naozajstný čarodejník.“ Vybehol z chalupy, zabubnoval susedom na vráta a kričal: „Ludkovia! Poďte sem! Kováčovie Maťo vie trúbou privolať dážď. Tú-tú-tú.“

Ludia povybiehali z chalúp a mysleli si, že sa šuster Táraj pomiatol na rozume. Poskakoval v daždi a ukazoval rukami: „Trúbou. Tú-tú-tú!“

Večer si šiel sadnúť do krčmy na pohár piva a pochvaloval si: „Čože ste vy. Ale kováčovie Maťo! Ten vie privolať dážď. Za strieborniak. Takého človeka si musíme vážiť!“

Najprv sa rozosmial krčmár a potom celá krčma. Šuster Táraj iba vtedy spoznal, že sa dal nachytať.

Raz, keď bolo zase poriadne zamračené, zjavil sa Maťo a zaklopal obuvníkovi na oblok.

„Hej,“ zavolal, „obetuj ešte jeden strieborniak. Postarám sa, aby pršalo.“

Len čo ho šuster uvidel, schytil popruh a zamával ním nad hlavou. „Aby to čert vzal! Maťo, veď ty chodíš vytrubovať len vtedy, keď je zamračené.“

Maťo pochytil strach. Ihneď vrátil nestatočne zarobený strieborniak a uháňal na kopec. Zhlboka sa nadýchol a začal trubiť tak krásne, že sa to všetkým páčilo. A potom sa spustil dážď a pršalo a pršalo.

Od tých čias kováčovie Maťo trúbil na mraky zadarmo. Strieborniak dostal iba na hody, keď si šuster Táraj rozkázal zatrubiť sólo.

Prel. VIERA LORENCOVÁ

VÍTĚZSLAV NEZVAL

Dáždnik

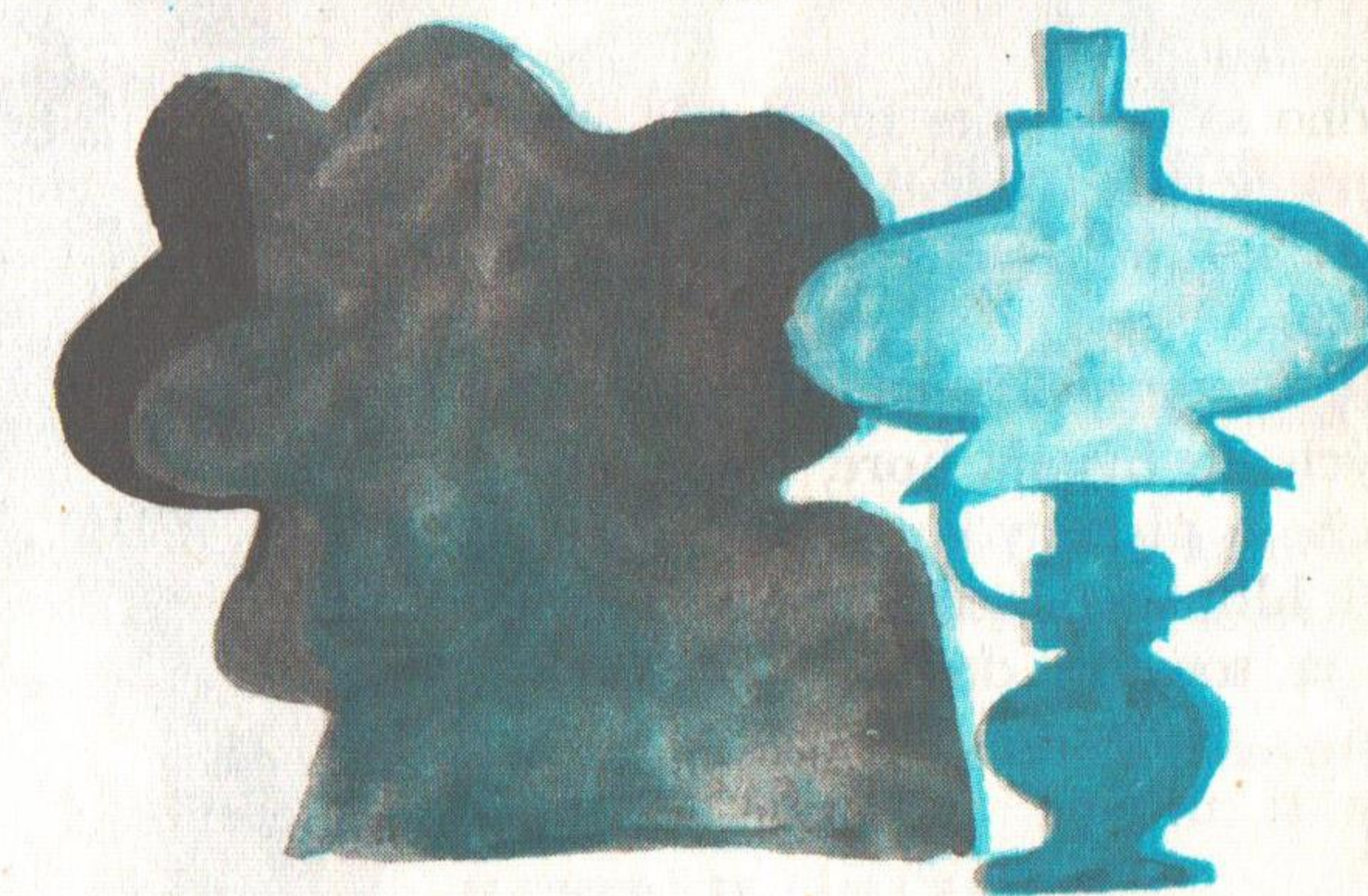
Dáždnik je čarodejná vec. Keď stojí na chodbe, kvapká z neho voda ako z rožkov vodníkovho kabáta. Len čo uschne, otvorím ho a sadnem si pod jeho drôty. Krúti sa nad mojou hlavou ako hviezda. A sedím pod stanom v izbe. Niet nič krajšieho ako zatvárať a otvárať dáždnik. Nakoniec ho vopchám do priesvitného gumového puzdra a chodím z izby do izby, z dediny do dediny.

Nočná lampička

Viem, niekto prešiel tmou izby. Plameň tej nočnej olejovej lampičky sa pohol a po stene prebehol veľký muž. Keby som sa rozplakala, všetci ostanú spať na svojich miestach a nikto mi neuverí, že niekto kráča od okna k dverám. Prieivan, povedia. Pekný prieivan! Prečo chodí, keď je to len prieivan? Prečo chodí po izbe? Keby nechodil, nočná olejová lampička by horela pokojne a po stenách by nebehali čierni muži.

Prel. LUBOMÍR FELDEK

Kazko Vlasko

ANDREJ FERKO

Ako Kazko Vlasko vrátil zlatý kľúčik kozúbkom

Kazko sa zobudil a vyjavene hľadel vôkol seba. Všetko stíchlo.

„Vitaj, pútnik!“ prihovorili sa mu nespomene niekoľkí drobčekovia. „Odkiaľ prichádzaš?“

„Tuhľa, niektorou chodbou som prišiel.“

„To je horšie,“ posmutneli všetci.

„Prečo?“ spýtal sa Kazko.

„Vieš presne, odkiaľ si prišiel?“

„Čoby nie. Z nášho mesta.“

„Z čoho?“

„Z mesta.“

„A to je čo?“ nechápali drobčekovia.

„To sú hradby, domy, ulice, námestie, na námestí socha...“

„Hradby? Ulice? Socha?“

„Vari neviete, čo to je? Nikdy ste neboli v meste?“

„Neboli,“ odvetili veľkí aj malí.

„Čudné,“ zamyslel sa Kazko.

„A chceli by ste sa do mesta pozrieť?“

„Chceli, chceli...“ prekrikovali sa drobčekovia.

Iba niektorí sa báli:

„A čo ak tá ulica hryzie? A čo tá socha? Nie je ako nezbedný kameň, ktorý privalí kozúbka, keď ide okolo, há?“

„Toho sa nemusíte báť,“ tíšil ich Kazko a potom sa začal vyzvedať on.

„A vy ste kto? Hore o vás nechryovať.“

„My sme podzemný národ. A o tých, čo bývajú hore, vieme len toľko, že sa niekedy k nám dobývajú. Ale tak hlboko sa nedostanú.“

„A ja som sa dostal,“ ozval sa Kazko.

„Ty si mohol, veď máš Veľký kľúč.“

„Ja?“ prekvapil sa Kazko. „Vari tento?“ chytil malý zlatý kľúčik na krku.

„Ten! Ten!“ kričali drobčekovia.

„Nože, Veduľko, povedz mu tú povesť!“

„Chceš ju počuť?“ opýtal sa Veduľko, ten, čo rozduchal vyhasnutú pahrebu. Uviazal si sivobielu bradu na uzol a začal:

„Volajú nás kozúbkovia, lebo sa staráme o oheň v magmatickom kozúbe. My však nazývame kozúbkami len tých, čo skutočne prikladajú na oheň. To sú títo väčší. Oni sú mocnejší, mladší...“

„Mladší sú väčší?“ nechápal Kazko.

„Čo sa ti na tom nepáči?“ spýtal sa Veduľko.

„U nás je to naopak. Čím je kto starší, tým je väčší,“ vysvetlil im Kazko.

„To máte zle zariadené,“ povedal Veduľko. „My sme čím ďalej tým menší. Má to veľa výhod. Vtisneš sa aj do takej špáry, kam mladý kozúbko ani len nazrieť nemôže. Čo je v nás dobré, to zostáva, zlé a nerozvážne sa stráca. A keď sme starí a múdri, nazývame sa vrtkovia.“

„Vrtkovia? Aj to je pekné meno,“ poznamenal Kazko.

„Však?“ potešil sa Veduľko. „Ale

počúvaj ďalej. Podzemie je plné národov. Poznáme sopinky, ženský národ, s nimi sa kamarátíme. Sme vlastne jedna rodina, ale musíme žiť oddelene. Naše ženy majú službu po všetkých kútoch sveta — v sopkách. My sme zase tu, pri magmatickom kozúbe. To je hlavný kozub, z neho ide láva do všetkých sopiek, všade, kde ju potrebujú. Kozub zohrieva náš svet, stará sa, aby nevychladol. A aj váš svet tamhore sa zohrieva na teple, ktoré tu my udržiavame.“

„A čo zlatý kľúčik?“

„Ten nám otváral cestu všade, kam sme sa nemohli dostať za skálím na oheň. Teraz tu už máme málo kameňov, o, málo. Naš zlatý kľúčik spadol jednému vrtkovi do kozuba a roztavil sa.“

„Už vás to nemusí mrziť, ja vám ten kľúč dám,“ povedal Kazko.

„Naozaj?“ zvolali vrtkovia aj kozúbkovia, akoby neverili.

„A načo by mi bol? Tu ho máte!“ podal Kazko kľúč Veduľkovi.

„Ďakujeme ti, ďakujeme! Veľmi si nám pomohol. Aj oheň si nám zachránil.“

„Chcel som sa iba zohriať,“ povedal Kazko.

„Vieš, čo by sa stalo, keby nám oheň zhasol? Museli by sme ísť hore, von, kde vraj niekde na belasej klenbe horí akýsi veľký žltý lampáš.“

„Slnko,“ dovtípil sa Kazko.

„A odtiaľ by sme najvzácnejšími drahými kameňmi museli zvieť jeden lúč z toho lampáša až sem, do kozuba. Potom by sa vraj rozohorel.“

Vieš si predstaviť tú robotu? Ale teraz nám radšej povedz, čo by si chcel za svoje služby?“

„Nič. Máme doma všetko, čo potrebujeme. Povedzte mi radšej nejakú rozprávku.“

„Vieš čo! My ti budeme rozprávky posilať. Každý večer jednu. A vieš ako?“

„Neviem.“

„Po tvojich vlasoch. Každý tvoj vlas bude čarovný.“

„Čarovný?“

„Áno. Každý večer príde k tebe jeden vrtko a pošepká ti do ucha rozprávku. Tento vlas bude Veduľko, to akože ja, ďalší — Smutko,

a nemohli chodiť Kazkovi rozprávať rozprávky.“

„Okrem toho,“ pokračoval Veduľko, „každý vlas ťi bude viesť aj poradiť. Niekedy aj proti tvojej vôli, ale dobre.“

„Ďakujem vám, ďakujem,“ povedal Kazko. „Ale ako viete, že môj zlatý kľúčik je naozaj ten pravý?“

„Je to taký istý kľúč ako ten, čo sa nám roztopil. Z toho zlata nemohol nik vyrobiť nič iné, iba tento kľúčik. Sám sa poskladal do takého tvaru, aby nám otváral všetky priechody.“

Potom si Kazko od údivu už len oči pretieral. Drobčekovia sa pustili do veselého tanca a od radosti hádzali

Vrtielko, Habarko, Dumko, Plačko, Rupko a tak ďalej.“

„Každý môj vlas má teraz meno!“ rozosmial sa Kazko.

„Tak,“ dotvrdili kozúbkovia smutne, lebo oni boli ešte veľkí

do kozuba plné priehrštia kameňov. Večný skalný oheň hučal ako víchrica.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE JÁN LEBIŠ

Bôr čierny

Netreba pochybovať o tom, či bôr bol alebo je našim pôvodným ihličnatým stromom. O jeho pôvodnosti svedčí aj nemálo mien a názvov: Borinka, Bôrie, Pod bôrikom, Horné a Dolné Bôriny. A možno aj ty máš priateľa, ktorý sa volá Bôrik, Borovan, Borský, Borovička. Sú to staré slovenské priezviská odvodené od názvu tohto stromu.

Nechajme však úvahy a dokazovanie bokom a prejdime radšej k spoznávaniu samotného bôru čierneho.

Odborníci tento strom nazývajú borovicou čiernou, vo vedeckej reči je to *Pinus nigra*. Slovenčinári ho však naďalej volajú bôr, ako ho oddávna nazývali naši predkovia. Treba hneď na začiatku povedať, že je to strom, ktorý dosahuje až 40 m výšky a hrúbku kmeňa takú, že ho obľapia ledva traja chlapi. A keby mali guráž vyvaliť ho, potom by ich museli byť stovky.

Spôčiatku má mladý strom kôru zelenohnedú, ale pomerne rýchlo začína tmavnúť. Starý strom — a tým sa značne odlišuje od bôru lesného (sosny) — má kôru hlboko

Trabant, ja a chalani

EVA KRIVÁNKOVÁ

Len čo prišiel otec domov s trabantom, vybehla som z izby, aby som to mohla oznámiť mojim dvom mladším bratom.

Našla som ich za vedľajším domom. Spachtených, rozpálených, ufúlaných.

„Peťo, Paľo, domov!“ skríkla som.

Ani sa len neobzreli.

„Ako chcete, buďte si tu i do rána. Ale nepoviem vám nič,“ odvrkla som a pobrala som sa preč.

„Nerob sa macherka, Kačena,“ zakričal za mnou Peťo.

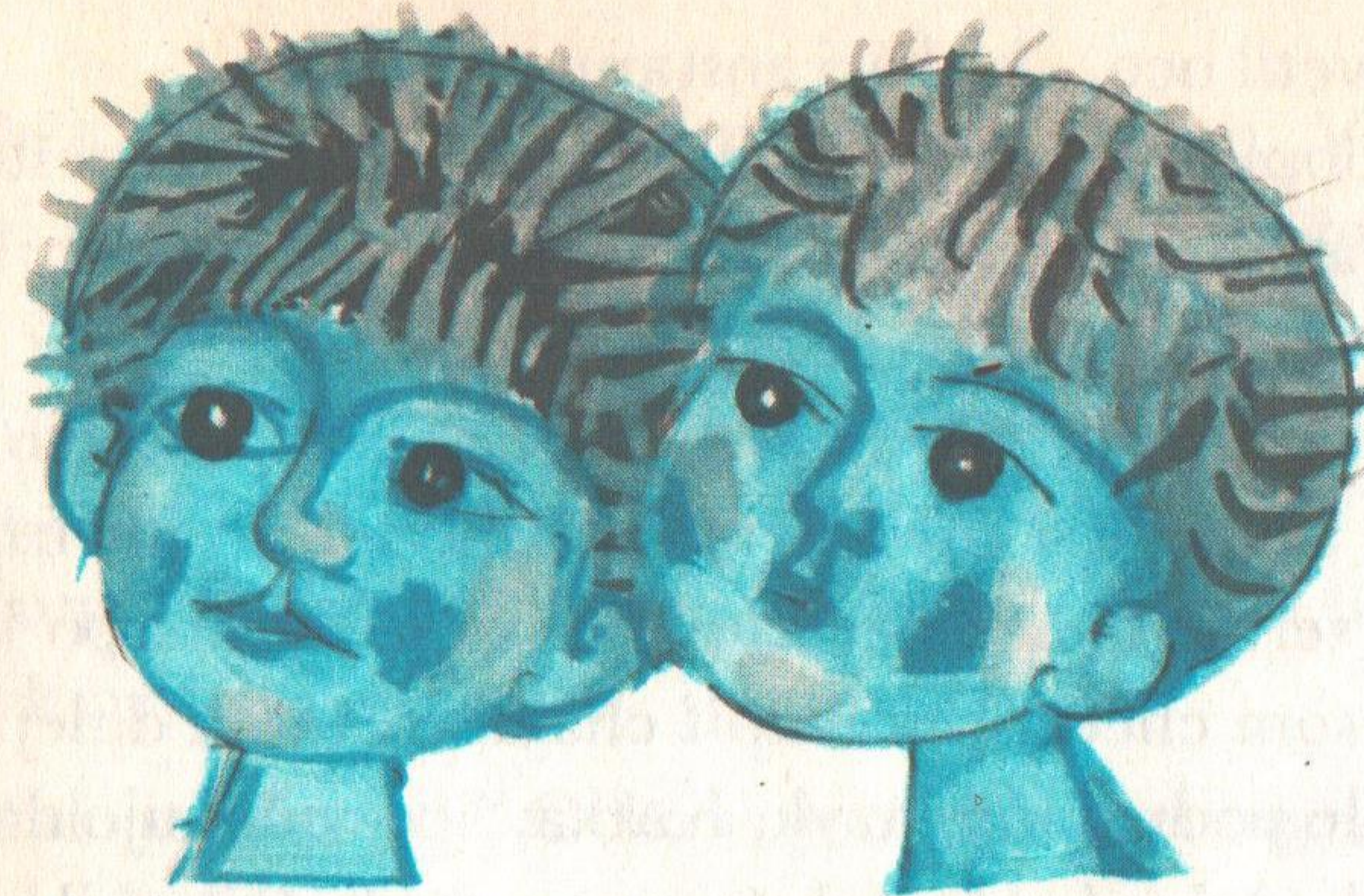
„Aj tak vieš trt!“ ozval sa aj drzák Paľo.

Chalani, čo boli s nimi, sa rozosmiali.

„Počkaj, to sa nažaluje mame, že zase nadávaš,“ skríkla som. Paľo vzápätí dobehol ku mne a bezočivo sa postavil pred mňa.

„Len sa opováž, ty baba jedna, hneď ťa zložím na lopatky.“ Zdrapil ma za sveter a nohou mi chcel dať podnožku. Vzoprela som sa a tak som ho odstrčila, že spadol na zem.

Peťo sa rozbehol Paľovi na pomoc. Vedela som, že s dvoma si neporadím, tak som sa rozbehla preč. Pri pracháči ma však dobehli a Paľo sa mi hneď zakvačil do vlasov. Koľko ráz som len mamu prosila, aby mi ten dlhý chvost odstrihla. Ale ona nie, že by bolo škoda takých krásnych vlasov, a tak som každé

ráno musela odtrpieť kvákanie s drôteným kartáčom od mamy a časté šticovanie od chalanov. Paľo ma tak silno ťahal, až mi vyskočili slzy. Kopala som ho do nohy, ale on nič. Medzitým sa zavesil na mňa aj Peter, usiloval sa mi dať zveráka a ťahal ma k zemi. Pritom fučal a vzdychal od jedu: „Teraz si to vypiješ, ty... ty...“

Vykĺzla som sa mu, oboch som chytila za pačesy a začala som ich teraz šticovať ja. Paľo mi konečne popustil vlasy a kričal: „Káča, poprdáča, Káča, poprdáča.“

Ako sme sa tak kľbčili, odrazu Peťo prudko zdvihol hlavu a vrazil mi ňou do tváre. Najskôr sa mi pred očami zatmilo, potom sa mi rozsvietili žlté, fialové a červené iskričky. Krútili sa mi pred očami tak rýchlo, že sa zlievali do farebných pásov. V tej chvíli som už nemala nohy, iba akési krehké makaróny, ktoré sa podo mnou prelamovali. Ešte som zazrela dve strapaté hlavy s vystrašenými očami a potom som už klesla do mäkkých, mäkučkých perín.

Keď som otvorila oči, uvidela som ockovu tvár.

„Katka, je ti už lepšie?“ spýtal sa vystrašený ocko. Potom ma opatrne postavil na zem a šli sme akousi dlhou vyleštenou chodbou. Niečo mi pripomínala, ale nevedela som čo. Vtedy som zbadala Peťu a Paľa, ako poslušne cupitajú za nami. Paľovi sa z očí kotúľali obrovské slzy. Rozpúchal ich rukami a na lícach mu zostávali rozpité špinavé machule.

„Už nám viac nezomrieš, Kačenka?“ spýtal sa Peťo.

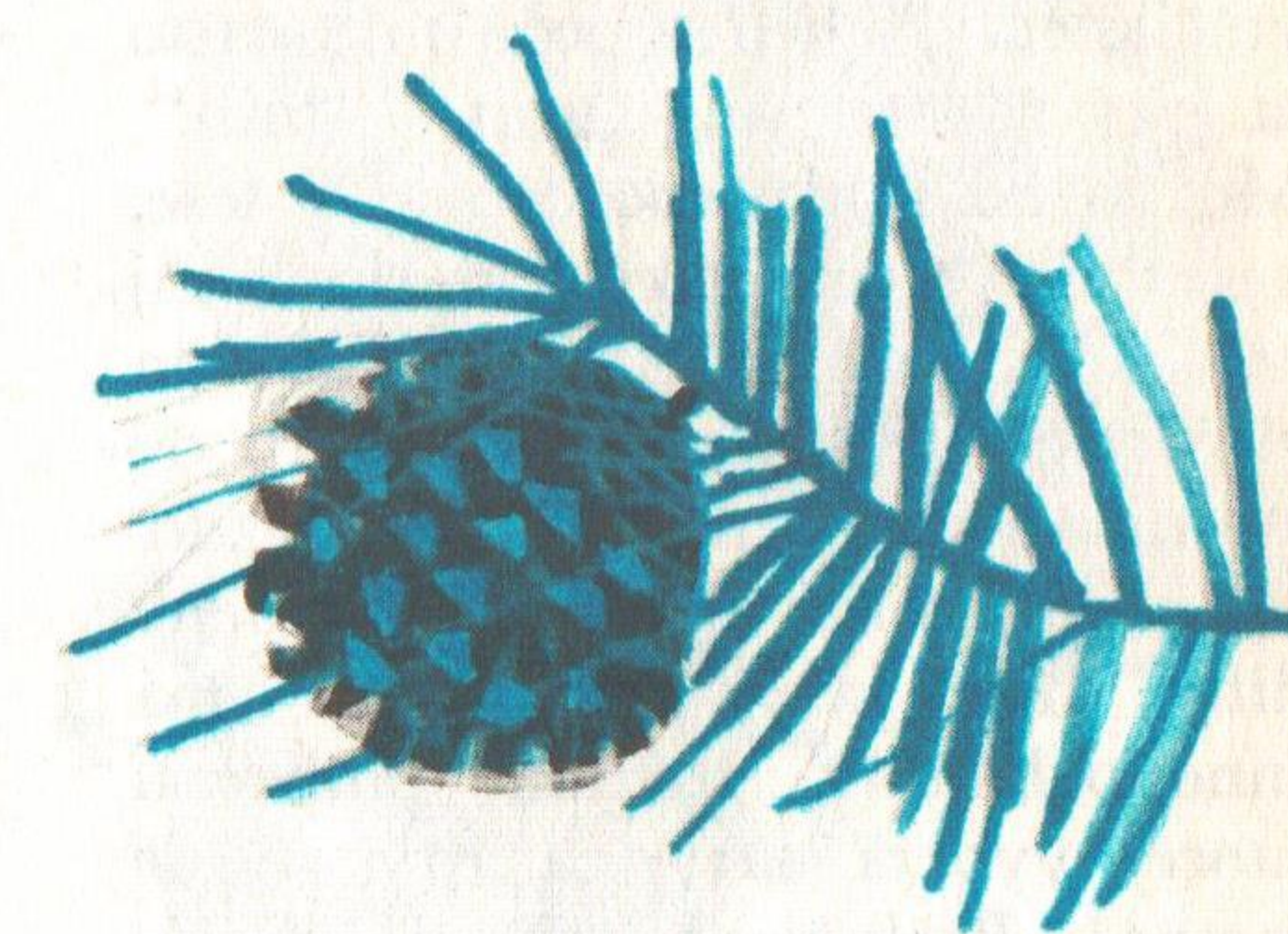
„Ticho! My sa pohovárime doma,“ zahriakol ich oco. Vtedy som si uvedomila, čo sa stalo a že sme v nemocnici, kde Paľovi raz zašivali hlavu.

Dvere na ordinácii nám otvorila sestrička. Pozrela sa na nás a jej oči sa zastavili na chalanoch. „Všetci?“ spýtala sa

zbrázdenú, dopukanú a hrubú aj niekoľko centimetrov. Bôr má tmavozelené ihlice, 8—17 cm dlhé po dvoch vo zväzoch, sú tuhé a na konci zahrotené. Šušky majú vajcovitý tvar, dlhé sú 4—10 cm. Ich semenka dozrievajú v októbri druhého roku a vyletujú počas zimy až do jari v treťom roku. Vtedy opadávajú aj šušky.

Bôr začína mať plody v 20.—30. roku. Dožíva sa niekoľko storočí. Kmeň je zväčša rovný — aj v tom sa odlišuje od sosny, ktorá má sklony ku skrúcaniu kmeňa, najmä v spodnej časti, čo je prirodzene v mnohom závislé na podmienkach rastu. Ak je od mlada vystavený častým vetrom, ak rastie na priveľmi kamenitej pôde, potom je krivý. V dobrých pôdach zapúšťa korene dosť hlboko, ale medzi skalami len pri povrchu.

Bôr rastie aj na chudobnejších, suchších pôdach. Inak je to strom, ktorý dobre znáša mrazy a je vhodný na vysádzanie aj do neúrodných svahov, kde sa osvedčuje aj pri

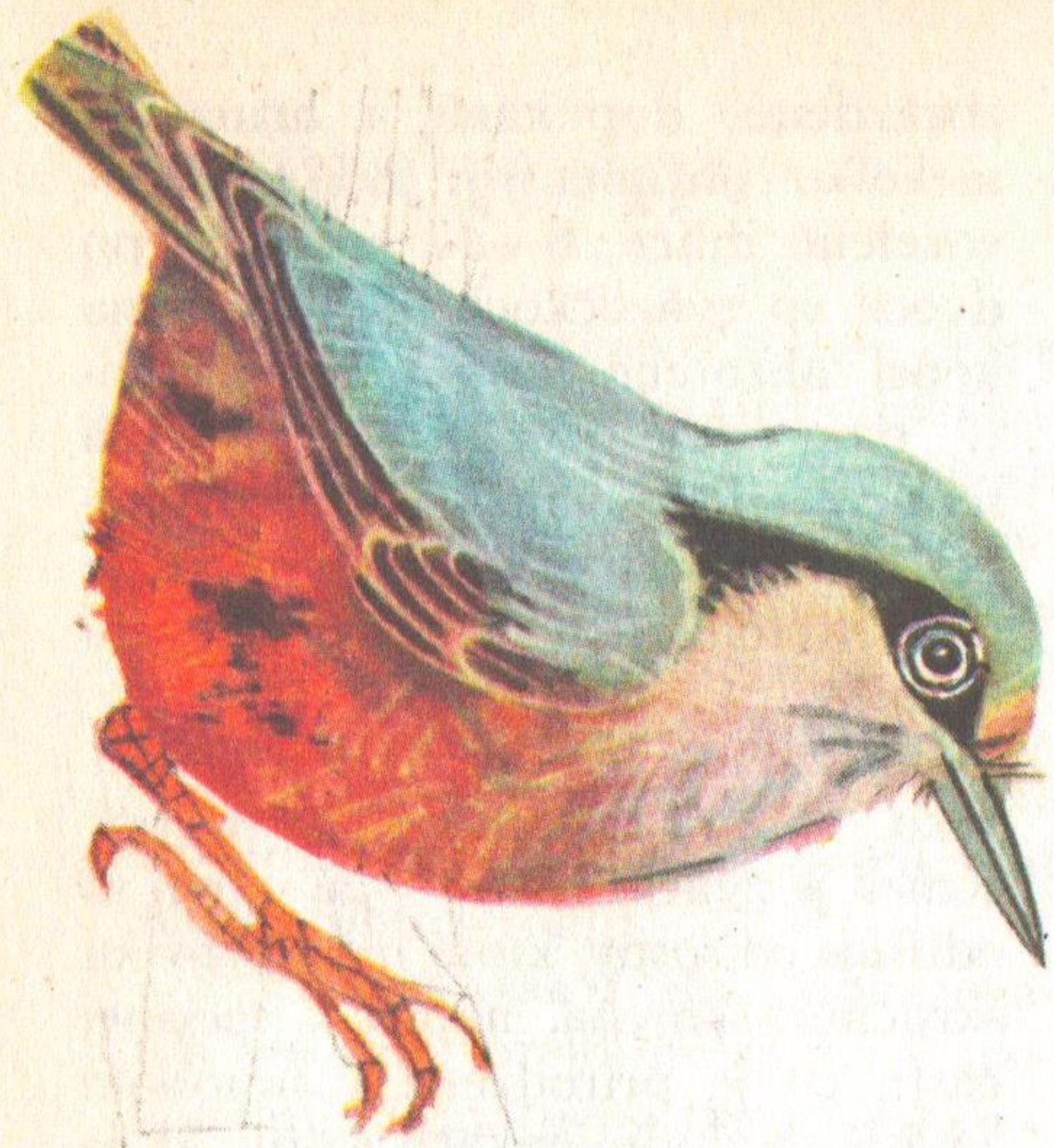

ochrane pôdy a tak vytvára podmienky pre život iných drevín. Neznáša zamokrenú pôdu. Drevo je podobné smrekovému, ale má menšie červenožlté jadra. Okrem toho je ľahké, mäkké, trvanlivé, lebo má v sebe hodne živice.

A ešte čosi. Z kôry bôru i šušiek sa dajú urobiť rôzne pekné veci. Napríklad ložky, domčeky, spony a iné ozdôbky. Sikovné ruky aj zo šušiek vyčaria rôznych panákov, zvieratká, lupienkami pokrývajú tienidlá a všeličo iné. No a zo šikmo prerezaného kláta sú krásne štítiky na parožie.

L. K.

Brhlík obyčajný

Nevie nijako zvlášť lietať ani spievať. Lenže o to lepšie lozí po stromoch. Dokonca dokáže hopkať po kmeni dolu hlavou. Je to vrtký vtáčik, čulý, a keď sa pohybuje, často sa ozýva strohým „tuiit... tuiit“. Možno ho ľahko spozorovať v lese, v sadoch i na mestských múroch. Aj keď nemá zobák prispôsobený na kľovanie, neraz si vydlabe diery do stromu, aby si v nej urobil hniezdo. Okrem toho má zvlášť prispôsobený dlhý úzky jazyk. Na konci má mnohovláknitú štetinu, pomocou ktorej vyberá larvy a drví tvrdé semená. Pretože po celý rok nie je nadostač hmyzu, robieva si zásoby potravy v dutinách stromov. V dutine aj hniezdi, ale dôkladne ju zamuruje hlinou, pričom si v nej nechá len malý otvor. Také hniezdo je pevné, nemožno ho rozdrviť ani prstami. Samička znáša 6—7 vajčiek a sedí na nich 13—18 dní. Samček ju zatiaľ kŕmi a stráži hniezdo. Mláďatá však kŕmia spolu. Kým zháňajú potravu, brhličence čušia, ani čo by ich nebolo. Po 2—3 týždňoch vylietajú a začínajú žiť samostatným životom. Rodičia si však ostávajú verní. A to nielen sebe, ale i svojmu hniezdištu.

L. K.

„Nie,“ odvetil oco, „bitkári zostanú vonku.“
Chalani sklopili oči a premenili sa na dve kôpky nešťastia.
„Veď my sa už poznáme,“ ozval sa vtom ujo doktor, ktorý nedávno zašival Paľovi hlavu, a usmial sa.
Kým ma ošetroval, nezastavili sa mi ústa. Všetko som rozpovedala: ako sme si kúpili trabanta za všetky naše úspory, ako si mama teraz už nemôže kúpiť tú tatramatku, po ktorej tak túži, ako som chcela prekvapiť chalanov a tak ďalej...
„Ty máš ale podrezaný jazyk, Katka,“ povedal ujo doktor, keď ma ošetril. Ockovi povedal, že sa nemusí báť, je to iba silný náraz a slabý otras mozgu, aby som si v pokoji dva dni poležala, a ak by ma bolela hlava, máme hneď prísť za ním. Sestrička nám dala nejaké pilulky, ocko sa pekne poďakoval a pobrali sme sa domov.
„Rozlúčim sa s tými dvoma bitkármi,“ povedal ujo doktor a vyšiel s nami na chodbu.

Lenže po chalanoch ani chýru ani slychu. V tej chvíli sa ockovi roztriasli pery, čo bol znak, že sa veľmi hnevá. Prvý sa ozval ujo doktor.

„To nie je možné, stáli tu tak skromne.“

„Ja im dám skromne,“ zahundral oco.

„Humorní chlupci,“ smial sa lekár. „Musia byť niekde tu, vrátnik by ich nepustil.“

Začalo sa pátranie. Ocko s ujom doktorom pozreli za každý roh, do každých dverí, ale nič. Akoby sa pod chalanmi prepadla zem. Sestrička telefonovala na vrátnicu, ale vrátnik jej povedal, že nikoho nevidel vychádzať. Sestrička hovorila, že chlupci sú malí a že si ich možno nevšimol, na čo sa ujo vrátnik veľmi rozčúlil, že nie je ani slepý, ani hluchý a že ani malí, ani veľkí sa mu len tak, bez jeho vedomia nemôžu korzovať cez vrátnicu. Sestrička nahnevane položila slúchadlo. Vzdychna si a vážne pozrela na ocka a uja doktora.

„Nemocnica je veľmi veľká, má veľa chodieb, schodov, oddelení, môžeme ich hľadať aj do rána.“

„To je pravda,“ prisvedčil ujo doktor. Chudák oco nehovoril nič. Iba si vreckovkou utieral spotené čelo. Ani mne nebolo všetko jedno. Mala som strach, že vypararili nejakú hlúposť.

„A čo ak sú na záchode,“ vyhrkla som.

Všetci sa rozbehli na koniec chodby. Zbytočne.

Odrazu sa odkiaľsi ozvalo búchanie a krik.

„Ja vám dám, chuligáni, zastavte, už aj zastavte! Lebo vám tak vyprášim nohavice... pol hodiny sa vozia vo výťahu, a potom že ja som slepý a hluchý,“ kričal ujo vrátnik a hneď nato ťahal k nám víťazoslávne Peťa a Paľa.

„Čo ste to zas vyviedli!“ rozkričal sa oco.

„My sme nevyviedli, len Peťa sa bál...“

„Čoho sa bál?“

„Že... že nám ukradnú nášho trabanta. Chceli sme ho strážiť a... a potom sme stretli výťah.“

„Stretli ste výťah?“ zdúpnal oco nad Paľovou odpoveďou, ale vzápätí im obom struhol poza uši.

„Takýto deň,“ šomral Peťa nahnevane, keď sme sa viezli domov. „Nielenže sme dostali, ale máme ešte aj trabanta.“

No ja som vedela, že to vraví len tak, a že sa v tej chvíli cíti, akoby bol prinajmenej Laudom.

Šepot hrebeňa

DANA PETRÍČKOVÁ

*Češe vlasy, češe,
je to ťažká práca,
češe vlasy, češe,
zúbky pri tom stráca.*

*Češe vlasy, češe,
šepoce a šušká:
„Nieto krásy väčšej
než vo vlasoch stužka!“*

Podarená hostina

JOZEF JAKUBOVEC

*Nákyp sova navarila
a pozvala sojku,
aby prišla na hostinu
pod zelenú chvojku.*

*Sojka prišla, zaškriekala,
až padalo ihličie:
„Načo voláš hostí, sova?
Nemáš v dome lyžice!“*

Lavica zo slonovej kosti

ILJA ŠACHRAJ

Zavše sa mi zdá, že opakujem triedu. Veď som najtučnejší a najvyšší v našej triede. A preto sedím vzadu sám. Aj lavicu z desiatej triedy doniesli špeciálne pre mňa.

„Keď pôjdeš do desiatej triedy,“ povedal mi Dimka, môj kamarát z detstva, „urobia ti lavicu podľa osobitnej objednávky v nábytkárskom závode.“

A pokračoval:

„Lavica — to je miesto pre dvoch. Ale v triede sa ti nik nevyrovná, ani jedno dievča, ani jeden chlapec...“

Tu som sa usmial. Úsmev mám veľký, široký. Zďaleka ho uvidíš. Najmä spoza učiteľského stolíka. A usmial som sa preto, lebo som si predstavil, že sedím s dievčaťom, takým tučným ako ja. Dimka pokračoval:

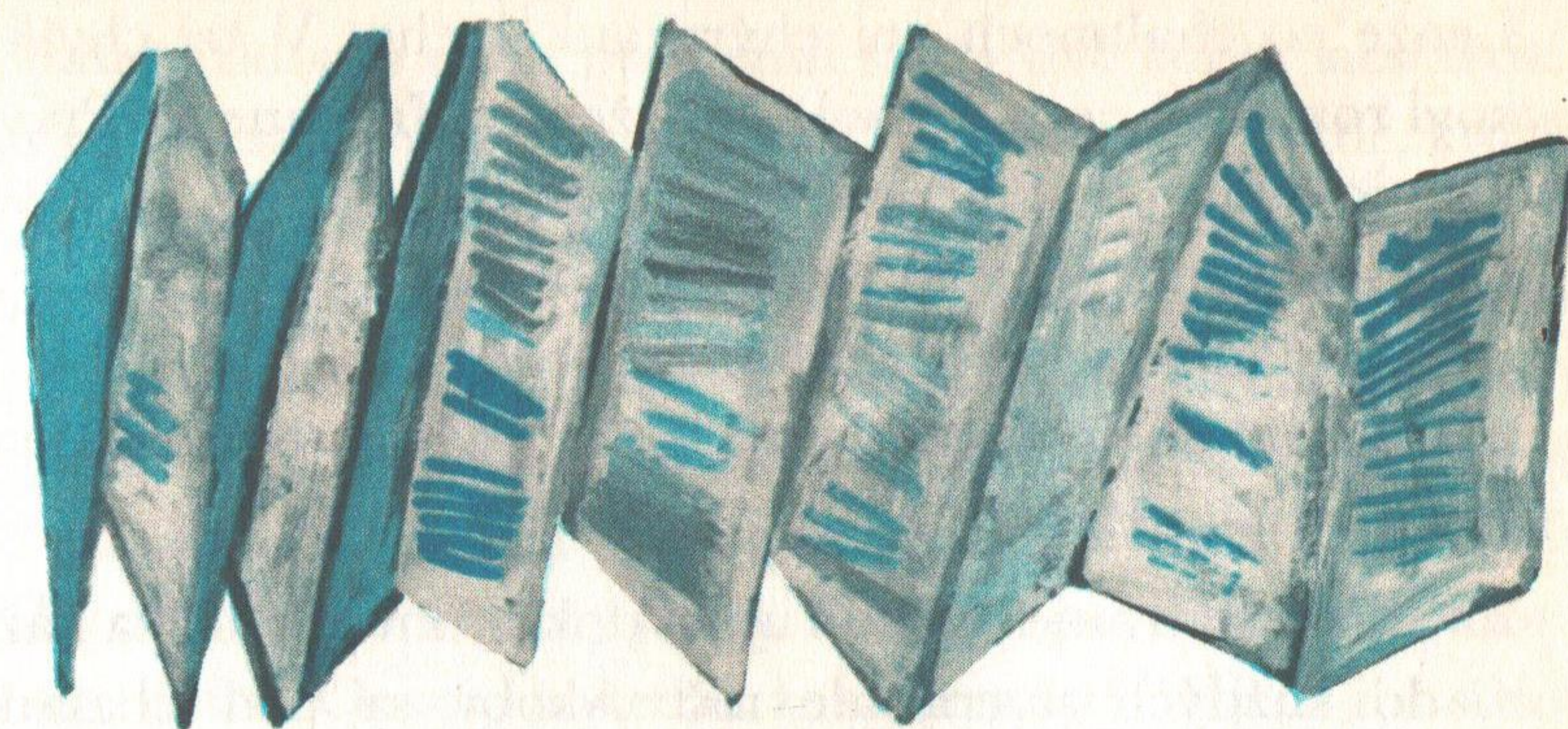
„Teda celý školský život prežiješ v lavici sám... A preto prázdne miesto možno využiť na nejakú skrinku s dvojitém dnom a schovávať tam voľačo...“

Dimka si rád vymýšľal a mohol si ho počúvať donekonečna. Ale teraz som ho prerušil:

„Lavicu mi musia urobiť v podobe veže zo slonovej kosti.“

Dimka je človek sčítaný, ale „slonovou kosťou“ sa skoro zadrhol.

Tento výraz som sa nedozvedel z kníh, ale z ťaháka. Získal som ho od desiatakov z čirej zvedavosti. Robili skúšky z literatúry. Zazrel som v rukách jedného dlhú drobno popísanú papierovú stužku, poskladanú ani harmoniku, a vypýtal som si ju, hoci mám do záverečných skúšok ešte ďaleko... A on mi veľkodušne kúsok odtrhol.

Tak som sa dozvedel, že boli básnici, ktorí písali svoje diela pre seba a niekoľkých kamarátov. O iných sa nestarali. Tomu sa hovorilo „utiahnuť sa do veže zo slonovej kosti“...

Ale prečo to vravím? Hneď to vysvetlím.

Vedím sedavý spôsob života. V škole sedím v lavici a doma — v kresle pred televízorom. Vďaka tomu som si vypestoval zaujímavú povahovú črtu — pozorovaciu schopnosť. Prvá to zbadala desiatka Alka. Zabežla k nám pozrieť si akýsi film o láske. (Veľa žien k nám prišlo v ten večer.) Na najdojímavejších miestach filmu si všetky dávali na oči vreckovky. Iba Alka sa dívala a ani okom nemihla. Celkom ako z kameňa. Ale v skutočnosti — mala namaľované oči. Keby Alke vyhľadli slzy, farba by sa jej rozmazala po tvári. Povedal som jej to, a ona mi hneď:

„Všetko si všimneš. Ale akýže máš z toho ošoh, keď si sa utiahol do veže zo slonovej kosti. Lahostajne pozorovať udalosti života sa školákovi nepatrí.“

Trafila rovno do živého. Ale veď som sa neutiahol do veže zo slonovej kosti odrazu. Kedysi som s chlapcami aj futbal hrával. Pravda, nie som najvrtkejší, s mojou postavou som bol iba brankárom.

Každý brankár má svoj štýl. Ja som stál ako tretia tyč v bránke. A keď lopta trafila do mňa, mohla odskočiť rovno do bránky protivníka... Ale moja futbalová kariéra sa skončila...

Raz na pioniersky sviatok ma určili k bubníkom. Aj tak som rád hrával na bubne, a tu sa mi naskytla možnosť pochodovať pred zrakmi celého mesta.

Prišiel slávnostný deň. Poľnice sa na slnci len tak ligotali. Lhký vetrík veselo šantil. Ale hudobníci mali vážne tváre. Čakali na povel. Keď zaznel, prúd sa pohol k Hlavnému námestiu. Kráčal som na pravom boku v prvom rade. Ešte jeden povel — a bubenicke paličky zaduneli... Tra-ta-ta... Usiloval som sa odušu. Zdalo sa mi, že môj bubon prehlušil všetky ostatné. A zrazu sa ozval náramný tresk, plesk, chrapot. Čo je to? Vysvitlo, že to môj bubon. Praskol. V roztržitosti som ďalej mlátil po zdrapoch kože. Vtom sa roztrhol remeň a bubon len-len že sa nekotúľal na čele prúdu.

V hrmete som ledva začul povel:

„Na pravom boku v prvom rade von z prúdu. Zaradiť sa dozadu! Rady zomknúť!“

Kráčam teda vzadu, div neplačem a myslím na to, že ak bubny obťahujú bravčovou kožou, tak na mojom hudobnom nástroji naozaj bola svinská. Čo som sa ja potom napočúval — to sa ani povedať nedá. Jedni ma ľutovali, druhí sa mi vysmievali, iní hrešili. Stal som sa slávnym. Poznalo ma celé mesto. Medzi ľuďmi som sa vôbec nemohol ukázať — všetci si ma všimli ako herca. Nuž akože sa neutiahnúť do veže zo slonovej kosti a nešať sa iba pozorovateľom...

Prel. NAĎA ŠOLTÝSOVÁ

Prečo majú kačky taký široký zobák

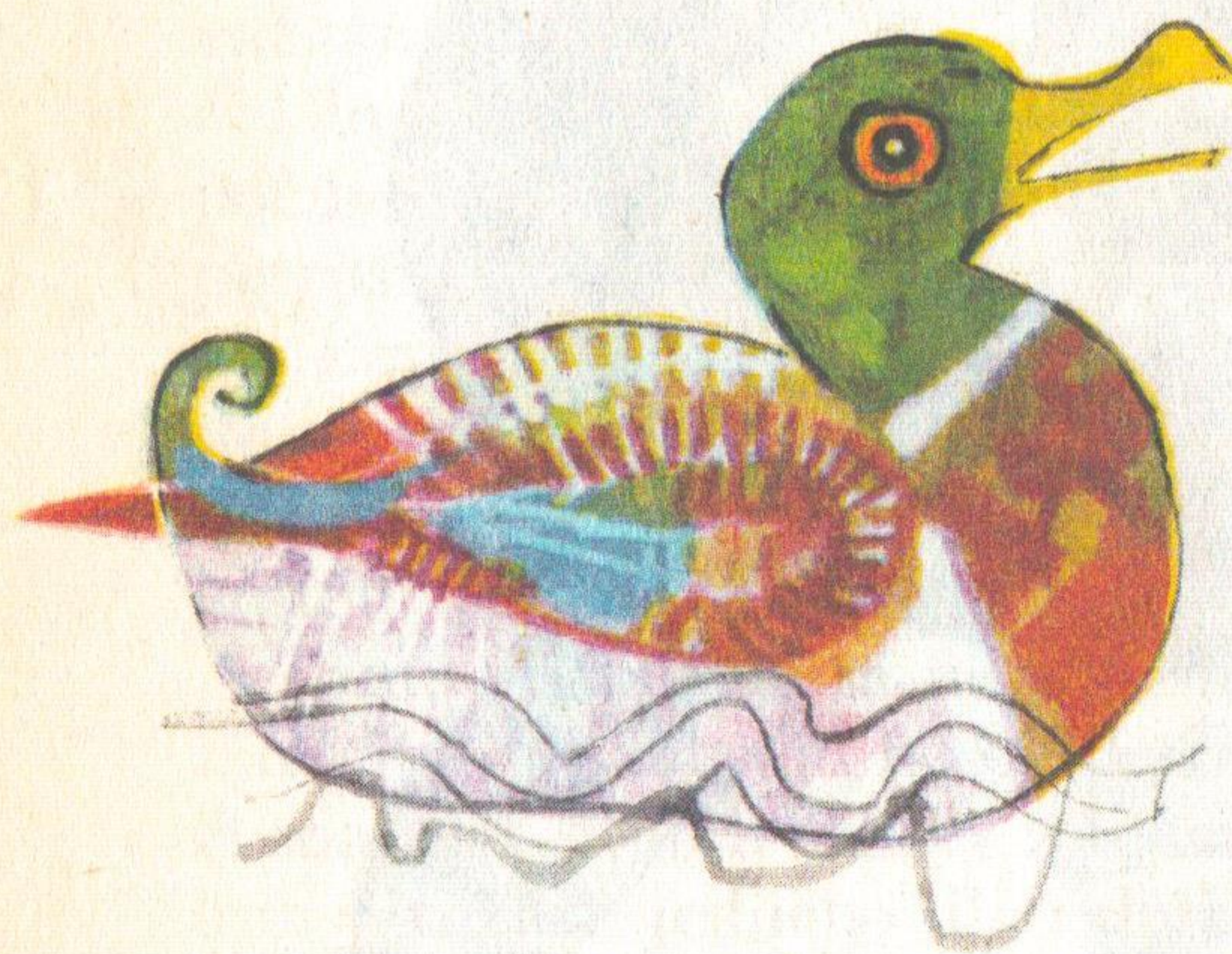
JOSEF GUGGENMOS

Keby nie Iladily, mali by kačky ešte aj dnes zobáčky ako drozdy. Také jemné. Lenže Iladila to nemohla pripustiť. Iladila, malá smelá vodná víla s noštikom ako do neba, Iladila z kačacieho rybníčka.

Koľko ráz jej už tatko, vodník Bonifác, dohovárал ako dnes: „Iladila, urob si zo zelených lían s bielymi kvetmi peknú reťaz. Alebo sa hraj, ponaháňaj milé, tučné kapričatá, čo majú oči ani vráta. Ale neťahaj mi viac kačky za prsty. Nemajú to rady. Už ich majú načisto ploché.“

„Už to nikdy viac neurobím!“ zaštebotala víla Iladila.

Ale čo sa nestalo? Neprešiel ani týždeň. Neprešlo ani šesť dní. Prešlo iba päť dní. Ako si tak Iladila pláva pod vodou a pozrie nahor, vidí, že sa poschádzali všetky kačky kačacieho rybníčka. Jedna kačka mala narodeniny, nuž všetky ostatné prišli, že

sviatok oslávia a od srdca si poklebetia. Sedeli na vode, džavotali, pokyvkávali nohami a nemysleli na nič zlé.

Ježko

GRIGORIJ GORIN

Otec mal štyridsať rokov, Slávko desať — a ježko oveľa menej.

Slávko s ježkom v čiapke rozbehol sa k divánu, na ktorom ležal otec s otvorenými novinami, a zadúšajúc sa od šťastia zakričal:

„Oco, pozri sa!“

Otec odložil noviny, pozrel sa na ježka a povedal:

„Pekný jež! Kde si ho vzal?“

„Jeden chlapec mi ho dal.“

„Len tak?“ zapochyboval otec.

„Nie, my sme si vymenili,“ odvetil Slávko. „On mi dal ježka a ja jemu lístok.“

„Aký lístok?“

„Z lotérie,“ povedal Slávko a položil ježka na dlážku.

„Odkiaľ si vzal žreb z lotérie?“

„Kúpil som si ho,“ povedal Slávko.

„Od koho?“

„Od jedného dedka na ulici. Predával veľa takých žrebov. Po tridsať kopejok... Jaj, pozri sa, ocko, ježko nám zaliezol pod diván...“

Otec si sadol a nervózne sa spýtal:

„Ako to, že si dal akémusi chlapcovi svoj žreb? A čo keby práve ten žreb niečo vyhral?“

„Veď aj vyhral,“ povedal Slávko a stále hľadel za ježkom.

„Vyhral?“ ticho sa opýtal otec a jeho nos sa pokrýval veľkými kvapkami potu. „Čo vyhral?“

„Chladničku!“ povedal Slávko s úsmevom.

„Čože?“ sčervenel odrazu otec. „Chladničku? Čo to trepeš? Odkiaľ to vieš?“

„Akože odkiaľ?“ urazil sa Slávko. „Čítal som to v novinách... Prvé čísla sa zhodovali... aj tie ostatné. I séria bola tá istá. Predsa to poznám. Som už veľký!“

„Veľký!“ zasipel zlostne otec, a ježko, ktorý vyliezol spod divána, od strachu sa schúlil do kľbka. „Vraj veľký! A vymeni chladničku za ježa!“

„Myslel som si,“ naľakane povedal Slávko, „že chladničku už máme, ale ježka ešte nie...“

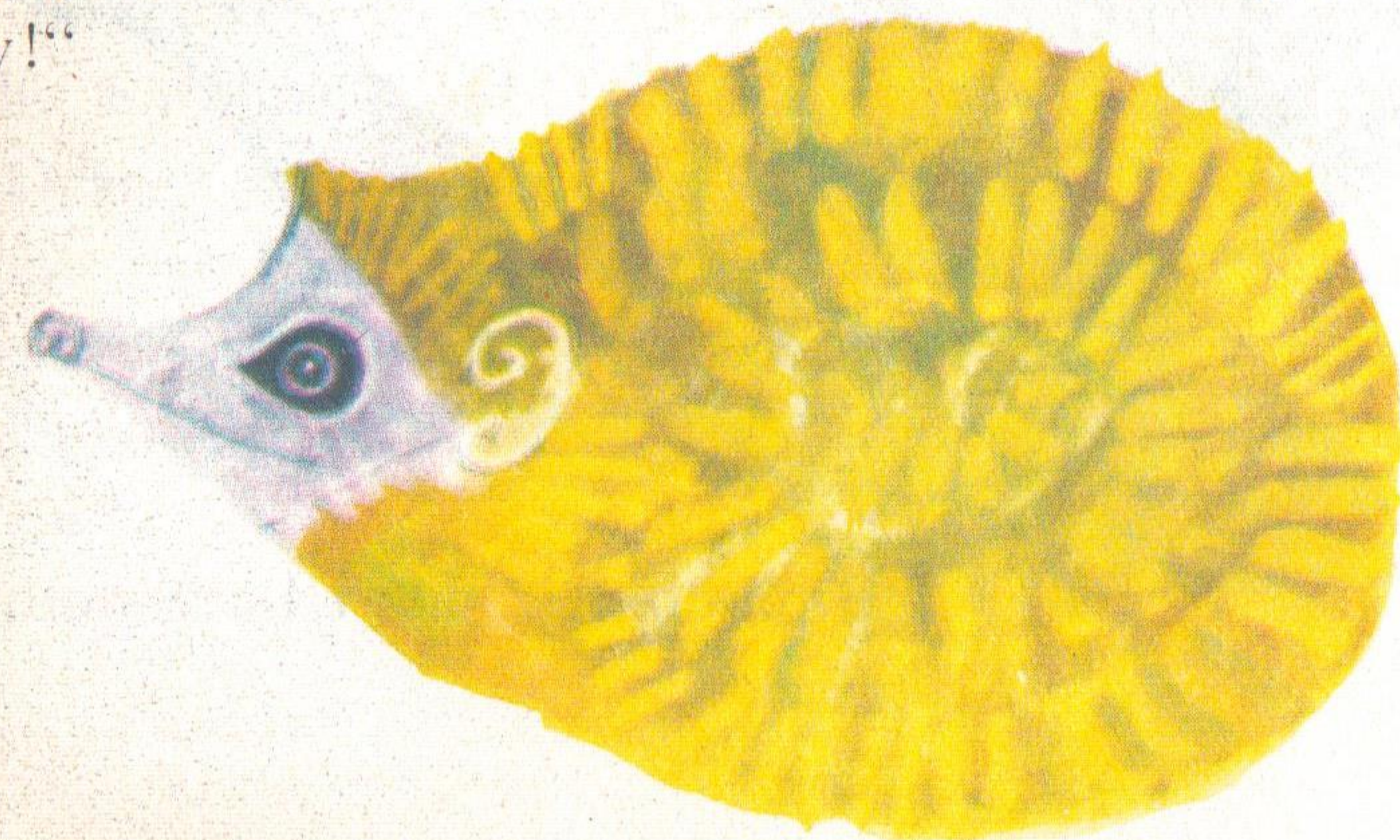
„Čuš!“ zakričal otec nahnevane a vyskočil z divána. „Kto je ten chlapec? A kde je?“

„Býva v susednom činžiaku,“ povedal Slávko a rozplakal sa. „Volajú ho Seňa.“

„Ideme!“ znova zakričal otec a chytil ježka holými rukami. „Raz-dva!“

„Ja nejdem!“ vzlyká Slávko. „Nechcem chladničku, ja chcem ježka!“

„Len poď, poď, nevykrúcaj sa!“ zachripel otec. „Potrebujeme dostať naspäť ten žreb a potom ti kúpim aj sto takých ježov!“

A čo vám neurobila Iladila, malá smelá vodná víla s noštikom ako do neba? Tichučko, potajomky vyplávala hore a chytro ťahala nič netušiacu kačku za prsty.

To vám bolo kriku! To vám bola vzbura!

Prvá kačka kričala: „Taká drzosť! Nenachádzam slov!“

Druhá kačka kričala: „Bosorka! Určite to bola ona!“

Tretia kačka kričala: „No len počkaj, Iladila, to si odpykáš!“

Pravdaže, nekričali pekne jedna po druhej, ale všetky naraz. A tak bolo počuť: „Taká drzosť určite bosorka bola ona Iladila počkaj určite nenachádzam odpykáš!“

A už nekričali iba tri, ale všetky kačky. A čo bolo počuť, keď kričali všetky, to sa veru nedá opísať.

Prvá kačka povedala, že nenachádza slov. Ale to iba tak povedala. V skutočnosti jej slová vôbec nechýbali. Nie veru! Ustavične jej prichádzali na um nové a nové. Aj ostatné kačky v jednom kuse nadávali na malú smelú vodnú vílu Iladilu. A nadávali tak dlho, až im všetkým ostali široké zobáky.

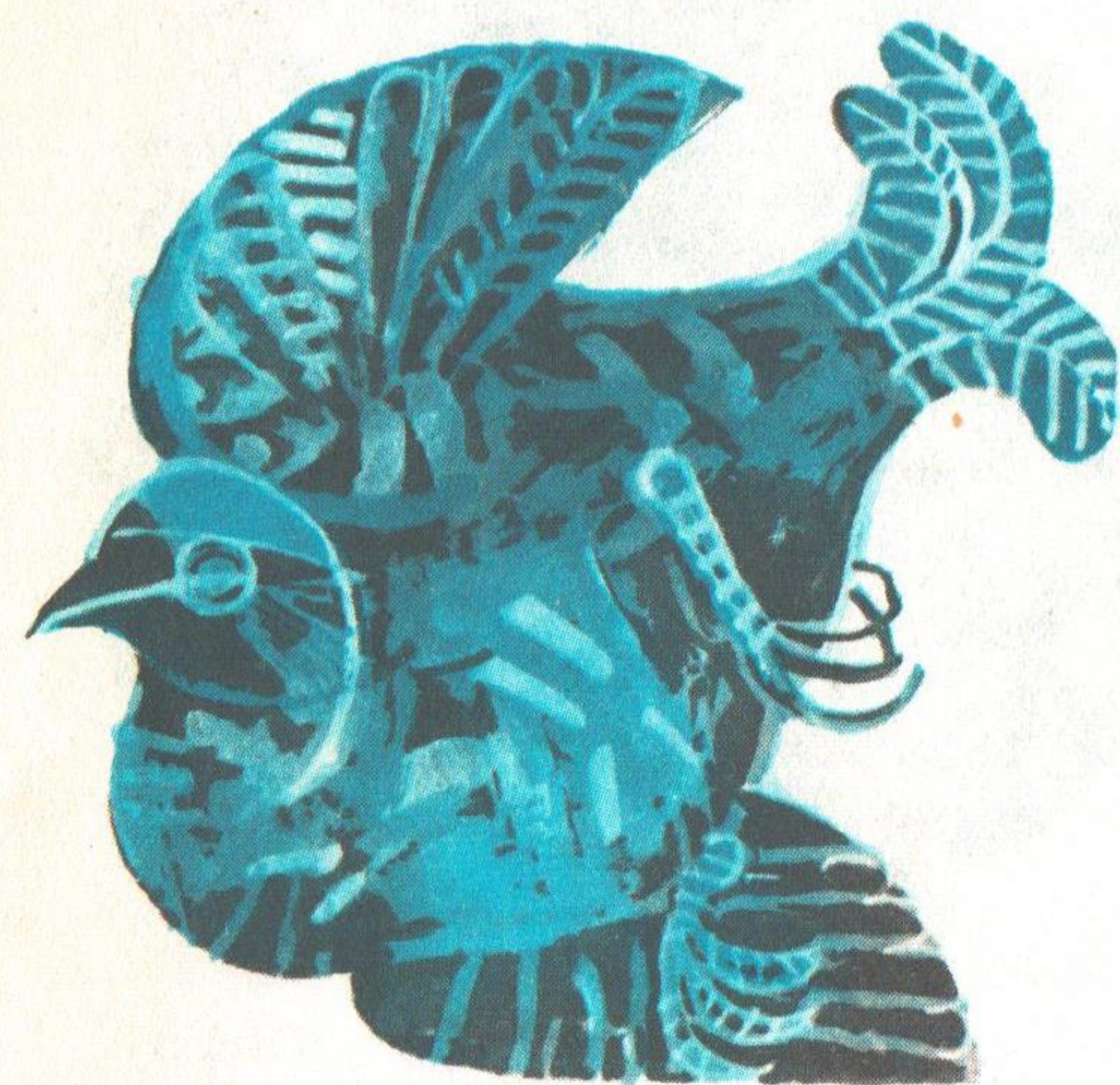
Prel. HANA FERKOVA

Líštičkin chlieb

MICHAIL PRIŠVIN

Chodil som raz po lese celý deň a podvečer som sa vrátil domov s bohatým úlovkom. Sňal som z pliec ťažkú kapsu a začal som svoje poklady vykladať na stôl.

„Aký je to vták?“ spýtala sa Zinočka

„Tetrov,“ odvetil som

A porozprával som jej o tetrovovi: ako žije v lese, ako na jar toká, ako zobe brezové púčiky, na jeseň zbiera v močiарoch bobuľky a v zime sa pred vetrom skrýva pod snehom. Porozprával som jej o jariabkovi, ukázal som jej, že je sivý, s chocholčekom, i zapískal som na píšťalke ani jariabok a dal som zapísať aj jej. Potom som vysypal na stôl veľa húb bielych, červených aj čiernych. A ešte som mal vo vrecku krvavé bobuľky čer- níc, aj modré čučoriedky, aj červené brusnice. Priniesol som aj voňavý kúsok borovicovej živice, dal som ju dievčatku ovoňať a povedal som, že živicom sa liečia stromy.

„Nie!“ rumázgal Slávko. „Nekúpiš... Seňa aj tak nechcel vymeniť, len ja som ho na to nahovoril.“

„Pekný rozum, vidno!“ zatahol otec. „Tak chytro, pakuj sa!“

Seňa mal osem rokov. Stál uprostred dvora a so strachom pozeral na rozčerteného otca, ktorý v jednej ruke držal vzpierajúceho sa Slávka a v druhej ježka.

„Kde je žreb? Pekný podvodník je z teba! Ber si svoju pichľavú potvoru a daj sem žreb!“

„Ale ja ho už nemám!“ povedal Seňa, preglgajúc slzy.

„Kde je teda?“ zachrčal otec. „Čo si s ním urobil? Predal si ho, chuligán jeden?“

„Urobil som si z neho lietadielko,“ zašepkal Seňa a rozplakal sa.

„Nesmokli!“ povedal otec s predstieraným pokojom.

„Neplač, chlapče... A kde je to lietadielko? Kdeže je?“

„Prisadlo na rímsu,“ povedal Seňa.

„Na akú rímsu?“

„Tamtú hore,“ ukázal Seňa prstom na rímsu na druhom poschodí.

Otec si vyzliekol kabát a začal liezť po odkvapovej rúre. Deti z celého dvora sa bez dychu pozerali na neho. Dvakrát sa otec zošmykol a zošuchol sa na zem. Nakoniec sa mu však predsa len podarilo vyliezť na druhé poschodie a zobrať z rímsy maličké papierové lietadielko, ktoré už trochu navlhlo. Len čo sa otec spustil na zem, vystrel malý papierik a s hrôzou zistil, že žreb je neplatný už najmenej dva roky.

„Kedy si ho kúpil?“ spýtal sa zhrozene Slávka.

„Ešte v druhej triede,“ zašebotal chlapec.

„A teraz chodíš do ktorej?“

„Predsa do štvrtej!“

„A kedy si žreb porovnával s číslom v novinách?“

„Včera.“

„Veď je to celkom iná lotéria,“ ustato povedal otec.

„No a čože?“ usmial sa Slávko. „Ale čísla sú tie isté ako v novinách.“

Otec bez slova odišiel od detí a sadol si na lavičku. Cítil, ako mu búši srdce a pred očami sa mihajú pestrofarebné kruhy. Smutne spustil hlavu do dlaní.

„Ocko,“ zašepkal Slávko kdesi celkom zblízka. „Nič si z toho nerob! Seňa povedal, že nám toho ježka aj tak nechá...“

„Ďakujem!“ vzdychol zahanbene otec. „Ďakujem ti, Seňa.“

Potom vstal a pobral sa domov.

Prel. PETER KANTOR

„A kto ich lieči?“ spýtala sa Zinočka

„Samy sa liečia,“ odvetil som. „Príde poľovník, chce si oddýchnuť, zatne sekerou do stromu, na sekeru zavesí kapsu a sám si ľahne pod strom. Pospí si, oddýchne. Vytiahne zo stromu sekeru, prehodí kapsu a odíde. A z ranky od sekery potečie zo stromu voňavá živica a ranku zatahne.“

Náročky pre Zinočku som priniesol aj všakovaké utešené rastliny po lístku, po koreňku, po kvietku: vstavač škvrnitý, valerianu lekársku, zubovník, rozchodník veľký zvaný zajačia kapusta.

A akurát pod zajačou kapustou ležal kúsok čierneho chleba: často sa mi stáva, že keď si nevezmem do lesa dačo pod zub — som hladný, a keď si vezmem — zabudnem jesť a priniesiem chlieb nazad.

Keď Zinočka uvidela pod zajačou kapustou čierny chlieb, prekvapene zvolala:

„Skade si vzal v lese chlieb?“

„Čo je na tom čudné? Veď je tam aj kapusta!“

„Zajačia...“

„A chlieb je líštičkin. Ochutnaj.“

Opatrne ochutnala a začala jesť.

„Dobrý je líštičkin chlieb!“

A zjedla chlieb do poslednej omrvinky. Tak to u nás bolo: Zinočka, strídža malé, často ani biely chlieb nejde, a keď z lesa priniesiem líštičkin chlieb, vždy ho zje celý a pochváli:

„O čo lepší je líštičkin chlieb ako náš!“

Prel. NAĎA ŠOLTÝSOVÁ

Noc s Fiškusom

Drobný piešťanský žartík, o ktorom som vám rozprával v predošlom čísle, nás dosť vyčerpal a my sme zistili, že v onen deň už kopec Bezovec nedosiahneme. Naše ťažko skúšané nohy, ktoré prešli už vyše 100 kilometrov (teda každá z nich stotočnú pólovicu), si žiadajú odpočinok. Na váhu plecniakov sme si navykli — keď ich dám dolu z plic, všetko nás rozbolí a sme nesvoji. Očakávaná kríza, ktorá vraj postihne každú expedíciu, neprichádza. Až sa čudujeme. Ale odpočinok treba, hovoria skúsení horolezci, aj keď ho vôbec netreba.

Prešli sme s Julom Mitermajerom nejeden koniec sveta, ako si on zapísal do denníka expedície. Vyjdete napríklad na vrch Kykula na moravsko-slovenských hraniciach a tam sa končí cesta. Končí sa svet. Ale po chvíli sa ako pramienok rozrastie pod nohami chodníček do doliny hlbokaj a vážnej a začína sa nový svet... Tak si to zapísal Mitermajer, keď ho chytilo básnické črevo. A jesto

svetov ešte veľa pred nami, preto sme si chceli riadne odpočinúť. Už za Moravanmi nad Váhom sme sa dohodli, že tu kdesi na úpätí Považského Inovca budeme táboriť.

Za dedinou Modrovka zväbilo nás pekné údolie s potôčikom. Stúpali sme popri ňom až na pekné lúky pod smiešnym kopcom, čo sa volá Veselý vršok. Prirodzene, že sa o nás zaujímal tunajší horár. Aj jemu sa páčili hlavné zásady našej expedície a dovolil nám stanovať vedľa cestičky pri potôčiku pod horou. Už som spomínal, že horári našej expedícii žičia.

Zvyšok dňa sme strávili varením čudnej polievky, či vlastne hlavného jedla, ktoré obsahuje všetko, čo jeden člen expedície potrebuje pre život — polievku, zemiaky, cestoviny, cibuľu, mäso, ryžu, soľ i trošku cukru, zeleninu taktiež. Len čokoládu neobsahuje, tú sme si dali ako zákusok. Julo sa potom z roztopaše pokúšal vyprať košeľu tak, že ju vyváral v kotlíku. Aj jeho mama vraj tak práva. Čo sa vyvarí, to je už vraj čisté a neobsahuje bacily. Modrá košeľa ohromne pustila farbu, asi ju vyváral na prívetkom ohni. Kotlík sa od nej zafarbil tak, že každé jedlo od tých čias má belasú farbu. Je to zaujímavé, pijeme nebesky modrý čaj, kávu s fialkastým nádychom. Napokon, belasá farba je jedna z najkrajších, utešoval ma Julo Mitermajer.

Podvečer nenápadne navštívilo naše táborisko akési túlavé asi desiatkilogramové psisko. Potešili sme sa návšteve, len s určením rasy sme mali väčšie problémy.

„Hlavu má ako vlčiak,“ povedal som.

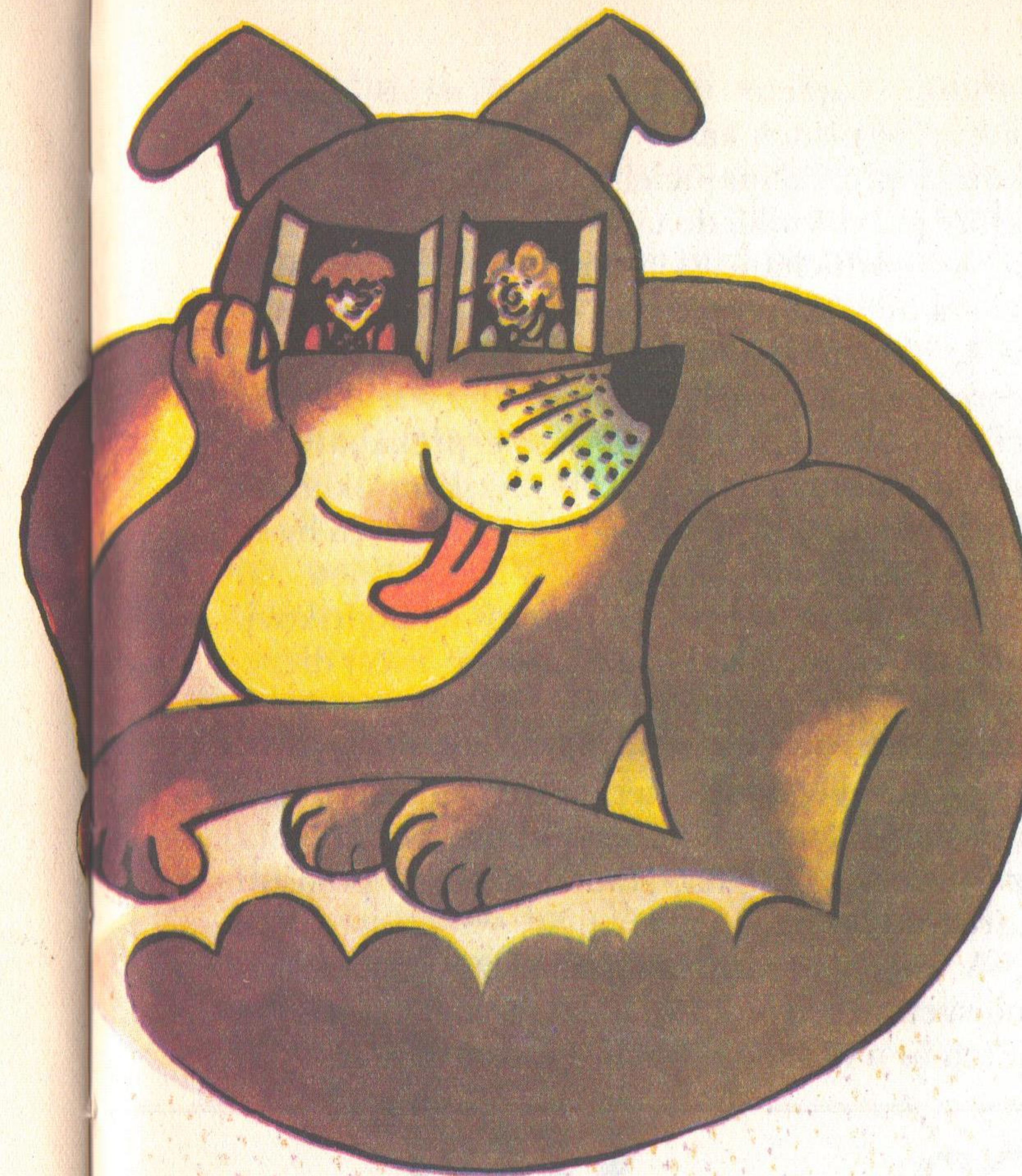
„Ale telo ako jazvečík,“ usúdil Mitermajer.

„Dobre, ale nohy ako kokršpaniel,“ hodnotil som zase ja.

„A chvost ako afgánsky chrt,“ ukončil hodnotenie Julo.

Napokon ho Julo vo svojej štatistike zaznačil do rubriky Miešanci. Nazvali sme ho Fiškus, lebo on taký aj bol. A tešili sme sa na zoznámenie s ním. On však o naše priateľstvo vôbec nestál.

Najprv z úctivej dialky obzeral náš tábor a hodnotil, čo sme za cudzincov. Len čo sme však po čosi vliezli do stanu, už to psisko bolo pri ohnisku a zvedavo oňuchávalo výstroj i výzbroj našej expedície. Jeho psiu dušu najväčšmi zaujímal stav zásob. Nie že by bol drzý, to nie, on len

oňuchával a fučal pritom. Keď zalezieme do spacích vriec a zatiahneme zipsy, už aj dubasí vzadu za stanom — ňuchá a fučí si. Kto to nikdy nepočul, nevie si ani predstaviť, ako vie taký malý desiatkilogramový pes bez rodokmeňa fučať do noci! Pravdaže sme otvorili zasa s nechutou vrecia, vyliezli z vyležaného tepla, rozšnurovali stan a vyliezli bosí na zarosenú lúku. A náš Fiškus je už vtedy v úctivej vzdialenosti od nás, v tme na cestičke sa mu len ligocú jeho zvedavé oči.

Svietime na neho baterkou, voláme ho k sebe. Takého psa, čo sa nedá od nás ani pohľadiť, sme ešte nevideli, zhodli sme sa obaja. Sedí si na ceste, olizuje sa a usmieva sa priateľsky na nás. Podopiera si jednou labkou bradu. Ešte nikdy som nevidel ani tak priateľsky sa usmievajúceho psa.

Mitermajer mu vykročil v ústrety, rozbehol sa za ním, no Fiškus pobehol rovnaký počet krokov do doliny. Ani o krok viac. Julo zastal, žastal aj Fiškus. Člen expedície sa obrátil k táboru a vracal sa, psisko za ním. Julo krok, Fiškus krok. A len čo sme zaliezli zase do stanu, už aj bol Fiškus pri nás a oňuchával potraviny. Fučal.

Chceli sme sa s ním dohodnúť. Rozdelil som našu expedičnú slaninu na presnú polovicu tak, aby videl, že nešvindľujem. Ponúkol som mu jednu polovicu a odkrojil aj chlieb, aby mu z masťného nebolo zle. Ale Fiškus sa nedal podplatiť, netúžil po žrádle. On len chcel oňuchávať našu expedíciu.

Bola to hrozná noc, strávili sme ju odháňaním zvedavého psa. Pôvodne sme chceli zostať v tej peknej dolinke ešte jeden deň, no Fiškus nás odradil. Ráno, keď sme balili veci, konečne na chvíľu zmizol.

Už sme sa lúčili s našim ležoviskom a nazdávali sa, že Fiškusa už nevidíme, keď sme ho zazreli vracat sa z údolia. Bol si v dedine po posilu. Dôstojne kráčal na čele stáda asi desiatich zvedavých psov najrôznanitejších rás a hrdo nás ostatným členom pšej exkurzie ukazoval.

Naša Vlastivedná spoločnosť má rada psov, nemá nič proti nim. Julo dokonca o sebe neskromne rozširuje, že je najväčší kamarát všetkých psov na svete. Ale keď vás obklopí desať zvedavých potvor a zvedavo si vás obzerá, vtedy dostane každý trému. Teta Manci by iste dostala migrénu, povedal Julo. My migrénu našťastie nemôžeme dostať, lebo ani nevieme, čo to je. Tie psiská v kruhu pozerali na mňa a ja som sa nevedel na nič sústrediť, všetko mi padalo z rúk. Ani plecniak som si nevedel poriadne zašnúrovať, akoby tie psiská pozerali, či to robím správne.

Pred nami sa týčilo pohorie Považský Inovec. V ten deň sme to pohorie prešli skoro celé. Cez Bezovec, Vtáčí vrštek, Krželnicu a Inovec, ktorý už je vyše 1000 metrov vysoký, sme sa do večera dostali až k Mníchovej Lehote nad Trenčínom. Celou cestou sme sa obzerali. Julo vetvami indiánskym spôsobom zahladzoval stopy. Hovoril, že by sme si mali opaprikovať podošvy, aby nás tie psiská nevyňuchali. Žiaľ, paprika sa nám minula. Ani prebrodiť niekoľko potokov sa nám nepodarilo, na hrebeni nijaké väčšie neboli.

Zaliezli sme do stanu na zaslúžený odpočinok, dnes sme prešli zase kus sveta. Vidí sa nám, že sa nám podarilo psov striasť. Načúvali sme, či sa za stanom nezve známe nám už fučanie. Akosi nám už chýba. Darmo je, pes je priateľ človeka, a keď si už človek na psa zvykne, ťažko mu odvyká. Keby sme bezpečne vedeli, že Fiškus vie čítať (vyzeral veľmi múdry), poslali by sme mu možno pohľadnicu.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE ONDREJ ZIMKA

Knižka, ktorá Ťa poteší

Milí čitatelia, z Vašich listov vysvitá, že najobľúbenejšie sú knižky rozprávkové. Keby sme chceli uverejniť mená všetkých detí, ktoré najradšej čítajú rozprávky, ani by nám neostalo miesto na rozprávanie o nových knihách. A to by bola škoda, lebo práve teraz vyšla knižôčka pre radosť tých, čo si nevedia predstaviť svoju malú knižôčku bez rozprávok.

Bola raz jedna koza rohatá, do pol boka odratá. Utekala horami a ukryla sa v líščej diere... Tak sa začína rozprávka, ktorú pozná už veľa detí, a teraz čaká na Vás. A nielen táto, ale aj sedemnást ďalších, menej známych rozprávok v knižke Jána Bodenka KOZA ROHATÁ A JEŽ. Keď v nej zalistujete až po poslednú

stranu, nájdete nad tirážou nápis Edícia Poslušné písmenká. V tejto edícii vychádzajú knižky pre začínajúcich čitateľov — pre deti, ktoré práve vnikli do tajov abecedy a písmenká ich už poslúchajú: skladajú sa do slov, slová do viet a vety do rozprávok. Do pekných rozprávok, aké sú aj v knižke Koza rohatá a jež. Stretnete sa v nich s vlkom, ktorý si dal ušiť čižmy, ale čižmár ho poriadne prekabátil, aj s tým vlkom, ktorý tenkým hláskom oklamal kozliatka, a keby nebolo ich mamky, veru by sa to s nimi zle skončilo. Vlka nájdete aj v rozprávke o starom, vernom psovi Bodríkovi, aj v tej, v ktorej sa koza ukryla do líščej diery. A veru ani v jednej nie je vlk múdrom zvieratom, prehráva nielen v súboji s človekom, ale aj ostatné zvieratá sú oveľa chytřejšie než on. Nečudo — vlci vyparátili ľuďom veľa zlých kúskov, nuž ľudia sa im pomstili v rozprávkach.

V knižke ožívajú aj ďalšie postavy zvieracieho sveta: medveď, líška, zajac, mačka, jež, ba i komár a mnoho ďalších. Predstavujú sa Vám

v rozličných, zväčša veselých rozprávkach, v ktorých víťazí rozum a dôvtip nad hlúposťou, šlachetnosť nad zbabelosťou, dobro nad zlom.

A teraz bude reč o knižke pre takých čitateľov, ktorých už písmenká poslúchajú tak dobre, že sa môžu pustiť aj do väčších kníh. Autorka Eleonóra Gašparová ju nazvala ŤAŽKO JE MUSTANGOVI.

Veru, piatakovi Romanovi je naozaj ťažko. Prečo? Hovorí to sám:

„My sme doma štyria... Mne je najhoršie, lebo som najstarší, a vždy budem. Za všetkých som zodpovedný, a potom mŕ už neostáva čas, aby som bol zodpovedný aj sám za seba.“

Uznajte sami: Roman má o dva roky mladšiu sestru Janu, aj maličkú sestričku Elenu. Ale aj bračeka — predškoláka Martina. A so všetkými má plno starostí. Keď chce byť Martin kovbojom, Roman musí byť mustangom a nosiť ho na chrbte. Čudujete sa, že mustangovi je ťažko, keď ho jazdec drží za golier a škrtí ho? Martin sa hrá na kovboja temer každý deň a navyše si sem-tam zmyslí

topiť sa v bazéne, báť sa, keď zhasne svetlo, otravovať staršieho brata aj v kine, či bojovať po boku jeho najväčšieho nepriateľa. Ale inak je to dobrý chlapec a Roman ho má rád, lebo je chlapec a nič si slzičkami nevynucuje ako napríklad dievčence. Napokon sa však dozvieme, že aj so sestrami sa dá zažiť všeličo zaujímavé.

Roman má aj mnoho spolužiakov. S jedným sa kamaráti viac, s iným menej, niektorých ráta medzi nepriateľov. A stále sa niečo deje: Roman dostane nepodpísaný list, ktorý hovorí, že sa mu páči jedna spolužiačka (čo je napokon pravda, ale piatka vie takého odhalenie nazlostiť). Neostáva iné, ako objaviť pisateľa a pomstiť sa mu. Lenže nepriateľ sa ľahko nevzdáva a sám vymýšľa úskoky. Aké? Nuž napríklad také, že posielala Romanovi lístočky s vtipmi práve vtedy, keď sa píše písomka z počtov. A ešte všelijaké iné. Je to zaujímavý súboj, tak ako sú zaujímavé všetky príbehy z knižky Ťažko je mustangovi. Veď je to napokon knižka o Vás — knižka o Vašich rovesníkoch. S. K.

Rozpína náruče,
deti si volá
jedľové, bukové
do svojho lona.

Pri matičke Zemskej
otec, Kimberk stáva,
na ten štrbský chotár
dobrý pozor dáva.

Zuzana Oravcová,
Žilina

Žalud'

Žalud', žalud', krásavec,
čiapku máš, až milá vec!
Žalud', žalud', daruj mi ju,
je mi zima na palec.

Mária Frycová,
Spišská Nová Ves

Zemská

Rozpína náruč matička hora,
z okna ju vídavam,
Zemská sa volá.

Lod' a námorník

Pláva loďka po mori,
námorník si hovorí:
„Keď doplávam do prístavu,
kúpim si ja fajku novú.“

Potom si z nej zafajčil
a ku loďke vykročil.
„Loďka je už na mori!“
námorník si hovorí.

Zuzka Švorcová,
Štrba

Dobré dievča

Za horami, za dolami
býva dievča s vrkôčkami.
Má tam svoju babičku,
ktorú nosí v srdiečku.
Pomáha jej, upratuje,
chorú babku opatruje.

Beáta Hlubinová,
Žilina

Kresby
Miroslav Cipár

Oklamaná líška

Raz išla líška na lov a uvidela na
lúke zajace. Rozbehla sa za nimi
a jedného zajačika chytila. Už-už sa
tešila, ako si na ňom pochutí, keď
vtom zajačik zaprosil: „Líška, dovoľ
mi urobiť ešte kotrmelec.“

Líška sa nad ním zľutovala a pustila
ho. Zajačik urobil kotrmelec
a ušiel.

J. Sako,
Žilina

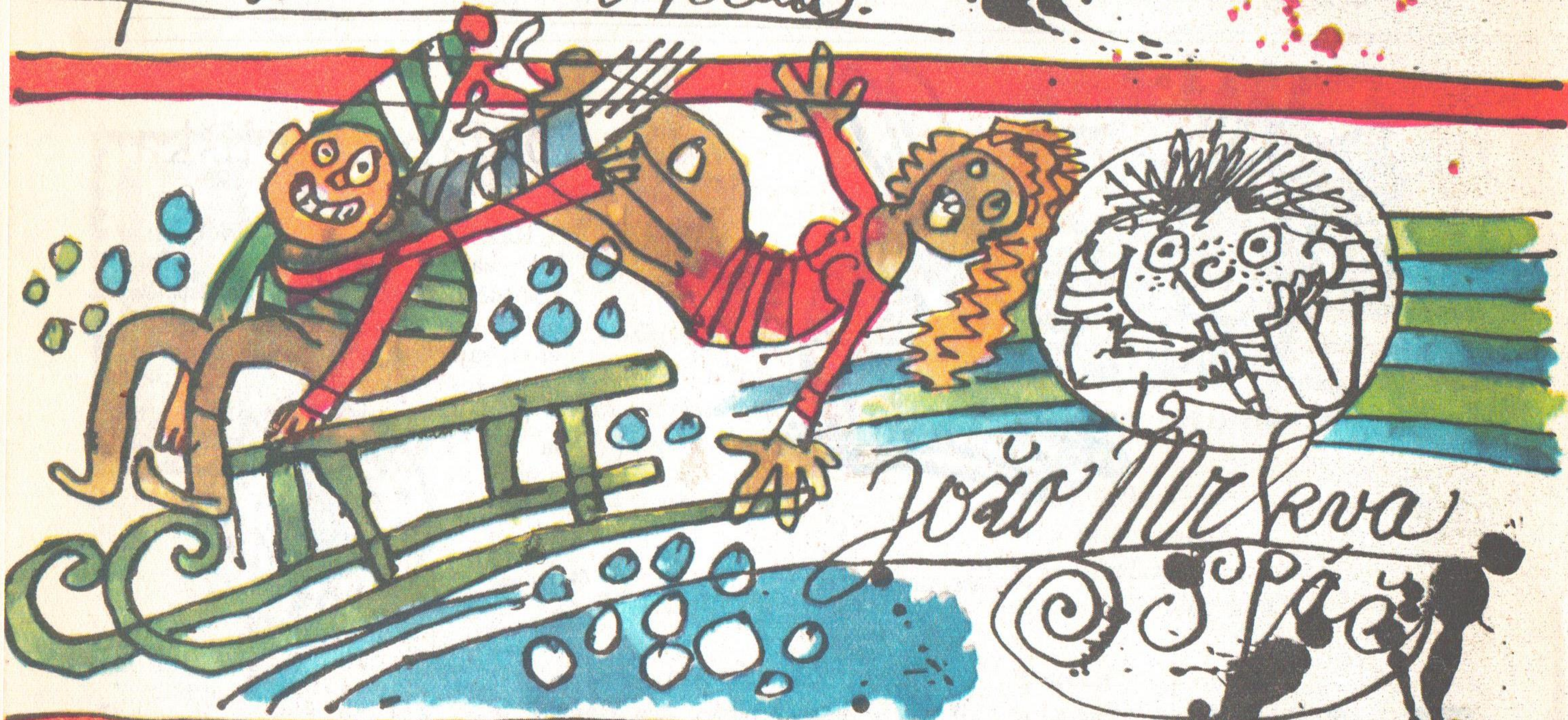
Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58. Šéfredaktor Ján Turan, výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom a objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

JOŽKO MRKVYČKA SPČ

~~Jožko~~ Sánkovačka. Napadol snehi. Sneh je na sánkovačje. Ras rone sa isli sánkovač, šeci aj do šidruškov učitelkov. Ale šidruška nemala sánku. Tak sa vozyla ~~na sánkovač~~ so mnoro. Spustila mesa 5 krát. Spadla rone 2 krát.

Jožo Mrkva
Spča

šidruška učitelka sa sánkovače. asy tak na dve minuty.